Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 177 (13982) | 1975 оной июлиин 30, среда | Сэя 2 мүнгэн.

ниитын малда — элбэг тэжээл

...ноо дахин тэжээл...

...уyha малаа олошоруул-...еэ хоолой продуктнуу-...лбэгээр бэлэдхэхэ та-... манай совхоз hүүлэй ...үдтэ горитой амжалта ... hү, мяха, нooho гү-...удалдаха үнгэрhэн жэ-...ээ түсэб холо үлүүлэн ...hэн байнабди. Мүнөө ...жахыдамнай 4300 ...эрэ тоодо 1900 үнеэн, ... хонин, 400 адуун хэ-...эбаад hүрэгөөр адуу-...на Гансахан үнгэрhэн ... 1460 тугал, 4865 ...ан абтажа, ниитын ма-...үрэг нилээд олошоруу-...ан байгаа.

...hээ жэлдэ олошоржо ... адууhа малаа үбhэ ...ээр hайса хангадаг бо-... тушаа онсо анхарал ...лагдана. Тиин энэ та-... hүүлэй үедэ совхоздо ...д хүдэлмэри ябуулагда-...олоо. Жэшээнь, 1974 ... бүхыдөө 18 мянган ...ер үбhэ хуряаха түсэ-... мянган центнертэ хүр-...мди. Ногооной ургаса ...үүлhэнэй, тэжээл бэ-...гэсэ оньhожоруулhа-... энэ хүдэлмэридэ хүн ...е, hурагшадые олоор ...үүлhанай ашаар эды ...н үбhэн хуряагдаhан

эрьe шадар үбhэн ехээр бэлэдхэгдээ. Мүн эндэ 500 гектар шэнэ газар хахалжа, нилээд ехэ зелёнко таригдаа hэн. Мүнөө жэлдэ Зазын адагта 200 гектар шэнэ газар ашаглагдаа. Ингэжэ hүүлэй үедэ малай тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ тушаа ехэ ажал хэгдээ гээшэ. Гэбэшье уhа голой саада тээ техникэ абаашаха аргагүй дээрэhээ нилээд ехэ сабшаламнай жэл бүри орхигдохо

...э жэлдэшье совхозой ...hангаи ногоон hаhала ...ар ургаа. Тиимэhээ би-...нэ хуряаха хүдэлмэреэ ...онойхидол адли hай-... эмхидхэхэ, богони саг ...р соо үнгэргэхэ зорил-...ди. Байгша ондо ада-...30 мянган центнер ... бэлэдхэгдэхэ хараатай. ...орилгоёо сүм бэелүүл-...тула оньhожоруулагда-..., хүсэд бэшэ оньhожо-...тай 2, гар хажуурша-...3 звено, бригада эмхид-... Бүхы 19 бригада-... мүнөө hайн ногоотой ...ангаа хүрняажа эхилэн-... Бригада, звено бүхэндэ ...эриин түсэб үгтэнхэй. ...ой урда мүнөө бүхыдөө ...нгаи центнер үбhэ тэ-..., 3500 тонно силос ... зорилго табигдана.

...л ажахы хүгжөөлгэдэ ...ай хэды гол hуури эзэл-...е hаань, ороохото бо-...ээлэй ургамалнуудые ...тарингүйгөөр амжалта ...ань бэрхэтэй. Тиимэhээ ...ондо ороохото ургамал-...й тарилгые 1300 гекта-... үргэдхөөбди. Тү-... гадуур 200 гек-... тэжээлэй ургамал-... таригдаа. Энээнэй ... адагынь 10 мянган ...р зелёнко хуряаха бай-... Мүн гектар бүриhөө ...ентнер ороохон хуряаг-...р хараалагдана. Ажа-... эгээл холын Зазын ...эжэ газарые hайнаар ...ахын тула нёдондо эн-...делени эмхидхэжэ, hу-...алай хэдэн гүүртэнүү-...баашаабди. Эдэ ма-...ндэ үбэлжүүлхын тула ... адагай, Витим мүрэнэй

баатай бологдоно. Зун намарай бороо саhатай үедэ ой хүбшэтэ дабаа дабажа, намаг, горхонуудые гаталжа, Зазын гол ошохо аргагүй ха юм. Тракторна косилка, тармуур, hүри сомохо, баал суглуулха оньhото түхеэрэлгэнүүдые тэрээн худар бүтэн абаашахань тон бэрхэтэй байна. Ушар иимэhээ республикын түсэблэлгын органууд Зазын адаг хүрэтэр 50 километрэй зайда харгы бариха хэрэгтэмнай мүнгэ зөөри hомолхол байгаа гэжэ hанагдана. Энэмнай гансашье манай совхозой бэшэ, мүн аймагай бусадшье ажахынуудта туhатай байха hэн.

Ниитын адууhа малда элбэг тэжээл бэлэдхэхын тула үбhэ хуряалгаяа богони болзорто, үргэн далайсатайгаар үнгэргэхэ байнабди. Энээндэ ажалай эмхидхэл, социалис мүрысөөн шухала үүргэ дүүргэнэ. Энэ талаар өөhэдын дүй дүршэлтэй болонхойбди. Жэл бүри үбhэ хуряалгын урда тээ хамтын суглаан отделени, бригада бүхэндэ үнгэргэгдэжэ, социалис уялганууд абтажа, мүрысөөнэй гурим баталагдаа.

Гадна совхозой партком, рабочком, сомоной Соведэй гүйсэдком үбhэшэдэй дунда политическэ хүдэлмэри hайнаар ябуулха, соёлой, медицинын болон худалдаа найманай талаар тэдэнэрэй эрилтые хангаха хүдэлмэреэ hайжаруулха тушаа ехэ оролдолго гаргадаг байна. Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулганууд совхозой коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Манай совхозой ажалшад ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэхэ ажалаа эмхитэй hайнаар үнгэргэжэ, ерэхэ үбэлжэлгые амжалтатайгаар дабахын тула бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ байна.

В. ЧИМИТОВ,
Яруунын аймагай Нисэнгын совхозой директор.

КПСС-эй XXV съездые ажалай амжалтаар угтая!

ТАРГАН МАЛ—ГҮРЭНДӨӨ

1975 оной түрүүшын хахадта республикын колхоз, совхозуудай гүрэндэ мал тушааhан тухай мэдээн

Аймагууд	Малай дунда зэргын шэгнүүр (кг.)		Тэрэ тоодо туранхай мал (процентээр)	
	Үхэр	Гахай	Үхэр	Гахай
Баргажанай	327	85	19	6
Баунтын	307	—	9	—
Бэшүүрэй	331	80	24	4
Зэдын	299	120	33	4
Яруунын	290	116	24	5
Загарайн	325	63	41	5
Захааминай	319	70	16	—
Кабанскын	333	85	24	6
Хэжэнгын	280	135	43	—
Хурамхаанай	279	—	24	—
Хяагтын	330	97	32	1
Мухар-Шэбэрэй	304	87	37	1
Ахын	288	—	15	—
Прибайкалиин	315	72	37	13
Хойто-Байгалай	400	—	—	—
Сэлэнгын	345	95	41	2
Түнхэнэй	317	92	21	2
Улаан-Үдын	316	80	27	8
Хоринн	304	—	42	—
Республика бүхыдөө:	313	85	29	5

1975 оной түрүүшын хахадта гүрэндэ мал, шубуу худалдаха түсэб дүүргэгдэ. Арадай ажахын түсэбhөө үлүү 1119 тонно мал тушаагдаа. Зүгөөр Яруунын, Хойто-Байгалай аймагууд энэ түсэбөө дүүргээгүй үнгэрөө.

Гүрэндөө томо, тарган мал худалдахын түлөө тэмсэжэ, олохон аймагуудай ажахынууд нилээд амжалтануудые туйлаа. Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Баргажанай, Хяагтын, Кабанскын болон бусад аймагууд нёдондоной энэ үеынхиhөө хүндэ шэгнүүртэй мал тушаагаа. Жэшээнь, Бэшүүрэй аймагай ажахынууд нёдондо энэ үедэ залуу үхэрнүүдээ дунда зэргээр 249 килограммтайгаар худалдаhан байгаа hаа, мүнөө жэл тэрэнээ 327 килограммда хүргөө.

Буруу, хашарагуудаа түргэн зуура түлжөөжэ, hайнаар шахан таргалуулhанай ашаар Баргажанай аймагай ажахынуудай гүрэндэ тушааhан залуу малай дүрбэнэй нэгэ хуби хүндэ шэгнүүртэй байжа, дээгүүр сэндэ тудаа. Тэрэшэлэн Түнхэнэй аймагай колхоз, совхозуудай худалдаhан залуу үхэрнүүдэй 39 процентнь нимэ дээгүүр сэнгээр абтаа.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гүрэндэ тушааhан үхэрнүүдэй 93 процентнь тарган сэгнэлтэдэ хүртөө. Хоринн аймагай Дээдэ-Тайлсын совхоз 241 толгой залуу малаа дунда зэргээр 348 килограмм шэгнүүртэйгээр, тэдэнэй 85 процентыень эрхим тарган сэгнэлтэтэйгээр бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Мүн Бэшүүрэй аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз нимэрхүү амжалтатай гараа.

Хяагтын, Зэдын, Бэшүүрэй болон бусад зарим аймагууд гахайнуудаа hайса томо болгожо, шахан таргалуулжа тушаана. Зэдын аймагай «Мир» колхоз 308 гахайе дунда зэргээр 110 килограммтайгаар худалдаа. Бэшүүрэй совхоз 337 гахай тус бүриин 100 килограммтайгаар тушааhан байна. Инимэрхүү дүн Хяагтын аймагай «Пограничный» совхоздо туйлагдаа.

Тиигэбэшье юрэнхы дээрээ энэ жэлэй түрүүшын хахадта гүрэндэ тушаагдаhан үхэрнүүдэй тус бүриин шэгнүүр 313 килограммда хүрөө гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиhөө 13 килограмм доогуур байшоо. Тэрэшэлэн гүрэндэ худалдагдаhан гахайнуудай шэгнүүр 12 килограммаар бага болоо.

Яахадаа нимэ байдал тохёолдооб гэхэдэ, олохон аймагуудта, ажахынуудта мал шахан таргалуулха хэрэг урдынхидаал адли тоогдоногүй, гүрэндэ жэжэ, тамир hулатай мал тушаагдаhан зандаа.

Хэжэнгын аймагай Загаhатын совхоз энэ үедэ гүрэндэ 81 үхэр тушааhаниинь бүхыдөө тооной туранхай гэжэ сэгнэгдээ. Иимэ бирагүй байдал Загарайн аймагай Онохойн совхоздо, Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо, «Прибайкалец» совхоздо үзэгдэнэ.

Гүрэндэ бага шэгнүүртэй, туранхай мал тушаажа, ажахынууд тон ехэ хохидолдо ороно. Бүхыдөө 2418 тонно туранхай үхэр, 180 бирагүй гахай, 454 тонно муу хонин тушаажа, ажахынууд хахад миллион гаран түхэриг олзоёо алдаа бшуу. Хэрбээ ажахынууд үхэрнүүдээ нёдондоной зэргын шэгнүүртэйгээр тушаагаа hаа, аяар 851 тонно мяха ехээр үгэхэ, 1126 мянган түхэриг нэмэлтэ олзо оруулха hэн.

Тиимэhээ гүрэндэ тушаагдаха малые hайса түлжүүлхэ, бэлшээн, шахан таргалуулха шухала байhаниинь элитэ. Энэ хэрэгтэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд онсо анхаралаа табиха ушартай.

Зунай зүлгэ ногоон дээрэ малаа hайса бэлшээн таргалуулха, үхэр бүхэнөө бэлшээриин зуун үдэртэ зуун килограммаар нэмээхэ гэhэн Яруунын совхозой үхэршэдэй үүсхэл мүнөө хаа хаанагүй дэмжэгдээ. Жэлэй хоёрдохи хахадта үхэрнүүдээ 350—400 килограммhаа, гахайнуудаа — 100—110, хонидоо 38—40 килограммhаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр тушааха эрилтэ табигдана.

Т. ГОРОХОВСКАЯ,
хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэдэг, шанарай талаар гүрэнэй инспекциин хүдэлмэрилэгшэ.

...ХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛЭНХЭЙ

...ынгээ адууhа малда ...үрэхэ тэжээл богоболзорто бэлэдхэжэ ...эhэн тон шухала зо-... Захааминай аймагай ...д урдаа табяад, эб-...эгээр шанга тэмсэл ...йна. Июниин 24-эй ...эр аймагай ажахы-... 700-аад тонно hайн ...ай үбhэн бэлэдхэгдээд ... Энэнь нёдондоной ...ихитэй сасуулхада, ...хин ехэ болоно. ...С-эй райкомой бюро-...а аймагай Соведэй гүйсэдкомой шиидхэбэрсээр июлиин 21-hээ августын 21 болотор ниитын малда тэжээл бэлэдхэхэ габшагай hара соносхогдоо. Энэ үдэрнүүдтэ аймагай, городской, сельскэ, сомоной Соведүүдэй гүйсэдкомууд ажахынуудта тэжээл бэлэдхэлгэдэнь туhалха талаар эрид хэмжээнүүдые абажа байна.

Аймагай түб Закаменск хотоhоо үдэр бүри ажахынуудта 350-аад хүн гаража хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, аймагай больницаhаа үдэр бүри 40 хүн, хэлхеэ холбооной узелhаа 40 хүн ажахынуудта гаража, үбhэ сабшана, сенаж даралсана, куузикын ургасада харууhалга хэлсэнэ.

Городской, сельскэ, сомоной Соведүүдэй олохон гүйсэдкомууд предприяти, организаци, эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдhөө тусхай звенонуудые байгуулаад, тэжээл бэлэдхүүлнэ. Жэшээлхэдэ, Далахайн сомоной гүйсэдкомой эмхидхэhэн звено 100 гаран центнер үбhэ совхоздоо бэлэдхээд байна. Зэдын комбинадhаа Хамниин совхоздо ошоhон 9 хүнтэй звено тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ hайнаар хүдэлнэ.

Предприяти, организаци, эмхи зургаан бүхэндэ габшагай hарын үедэ үбhэ сабшаха тусхай даабари үгтэнхэй. Тэдэнэр бүхыдөө hарын туршада 1500 тонно үбhэ, 530 тонно набшаhата тэжээл бэлэдхэхэ, куузикугай хэдэн арбаад гектар дээрэ харууhалга хэхэ ёhотой.

Б. ОЧИРОВ,
Захааминай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

...РАГШАА hАНААТАН

ФОТО РЕПОРТАЖ

Үдэрэй тэн багаар Кабанскын загаhанай заводой цехүүд соогуур ябажа гарабабди. Эндэ ехэ олон хүдэлмэришэд ажаллана. Эдэнэр загаhа дабhалдаг, сонгоодог, сорт сортоорнь илгажа хүргэдэг байха юм.

— Заводоймнай хүдэлмэришэд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ оролдоно, — гэжэ заводой главна инженер В. Н. Простаков хөөрэнэ. hайн шанартай продукци ехээр гаргаха гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ юм. Загаhа дабhалха, сонгоохо ажалай технологи hайса мэдэхэ хэрэгтэй бологдоно бшуу. Тэрэгүйгөөр хэдышье оролдоо hаа, шортоо даа. Бирагүйхэн шанартай продукци гаргажа болохоор аал. Кабанскын загаhанай заводой коллективэй дунда дүршэл шадабаритай, өөрынгөө ажал hайн мэдэдэг хүдэлмэришэд ехэ олон юм.

Эндэ загаhа сонгоохо 10 камера бии. Камера бүхэн соонь 300 килограмм загаhан ородог. Эды ехэ загаhа hайса сэбэрлээд, энэ камеранууд соо сонгооохо гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ юм. Жэшээлхэдэ, газаа бүрхэг, ехэ шииг нойтон hаань, камеранууд соохи утаа бага болгохо, харин наратай дулаан үдэр hаань, утааень үшөөл ехэ болгохо хэрэгтэй. Загаhа сонгоодог участогай хүдэлмэришэд ажалаа hайн мэдэдэг зон гэжэ тэдэнэй үгэ зугаа дээрэhээ мэдэхээр.

Нина Петровна Суворова, Татьяна Степановна Луганова гэгшэд ехэл наринаар загаhа сэбэрлээд, хабhадайнь дунда нарнихан модоор тээг хэжэ hэртылгэнэ. Ехэл нобшо ажал гэжэ hанахаар. Тэед хүдэлмэришэ эхэнэрнүүд ехэл түргэнөөр загаhа сэбэрлээд, камера соо үлгэнэ. Уданшьегүй камера загаhаар дүүргэгдэшэхэ юм.

— Ингэжэ тээгүүдые хээгүй hааш, загаhанай дотор талань хүсэд hайнаар болохогүй бшуу даа. Амта, шэмэгэнь хэжэ байгаад, — гэжэ Н. П. Суворова хэлэхэ юм.

Нээрээшье, загаhа сонгоохо ажалда өөрын нюусанууд ехэ олон юм хаш. Ямараар загаhаяа сэбэрлэжэ камеранууд соо үлгэнэш, али зэргэ, сонгоонош, эдэ бүгэдэнhөө ажалайнь шанар дулдыдана. Халаан соогоо 30—32 центнер продукци гаргажа, даабаряа хододоо үлүүлнэ.

— Заримдаа халаан соогоо 50—60 центнер загаhа сонгоонобди. Намартаа жэжэ загаhанай ехээр баригдахада сүүдхэдээ 120 центнер хүрэтэр загаhа сонгоохо ушар гарадаг, — гэжэ Н. П. Суворова хэлэжэ байгаа hэн.

Загаhа дабhалдаг участок Кабанскын заводой томохон участогуудай нэгэниинь мүн болоно. Эндэ элдэб зүйлэй загаhан дабhалагдажа, республикын хото, хүдөөгэй ажалшадта эльгээгдэдэг юм. Сагаан халаадтай эхэнэрнүүд түхэреэн ехэ амhартанууд соо загаhа дабhалжа байнад.

Комсомолка Ольга Стрекаловскаягай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив социалис мүрысөөндэ ходо илажа, түрүү hуури эзэлдэг. Эдэнэр түгэсхэхы жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхээр социалис уялга абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа байна. Халаан соогоо 35—40 центнер продукци гаргаха даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, олоной дундаhаа онсо шалгарhан лэ байдаг. Ольга Стрекаловская загаhа үйлэдбэрилхэ тусгаар техникум дүүргэhэн, технолог мэргэжэлтэй хүн юм. Тэрэ ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадана. Загаhа эрхим шанартайгаар дабhалха хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулна. Үнинэй үдэлмэришэдэй дүй дүршэлые халан абажа, тэрэнээ ажал хүдэлмэреэ эмхидхэхэдээ амжалтатайгаар хэрэглэнэ. Ольга Стрекаловская залуушье hаа, ажалаа hайнаар эмхидхэжэ, hайн шанартай продукци ехээр гаргана. Тэрэнэй даадаг бригадын коллектив түгэсхэхы жэлэй түрүүшын хахад жэлэй даабариhаа гадуур 72 центнер загаhа дабhалжа, hайн үрэ дүн туйлаhан юм.

— Бригададамнай бүлта залуушуул. Хэн ямар ажал хэхэеэ эртэнhээ мэдээд байдаг. Бригадымнай гэшүүд Нина Мордовская, Валентина Рыкова, Любовь Уфимцева гэгшэд илангаяа бэрхээр хүдэлнэ, — гэжэ бригадир О. Стрекаловская нүхэдөө ехэл магтана. Сагаан халаадтай залуухан басагад туха сүлоогүй хүдэлжэл байнад. Ольга тэдэнэйнгээ хажуудань ошожо, хэжэ байhан ажалыень наринаар шалгажа, зүбшэл заабари үгэнэ. Хэдэн арбаад боошхонуудта дабhатай загаhан хэгдэнхэй. Басагад ехэл шадамараар боошхонуудые таб-яб байса хабхаглаадхина.

— Үглөөнhөө хойшо гушаад центнер загаhа дабhалаабди. Халаанай дүүрэтэр үшөө 15 центнер загаhа дабhалхаар бэлдээд байнабди, — гэжэ хүдэлмэришэ басагад хэлэнэд. Эдэнэр нэгэ hанал бодолотойгоор, тон эбтэйгээр ажалланад.

Кабанскын загаhанай заводой цехүүд соогуур ябажа, олохон хүдэлмэришэдтэйнь танилсажа, хөөрэлдөөбди. Тэдэнэр бултадаа түгэсхэхы жэлдэ абаhан уялгаяа дүүргэжэ, партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байhанаа мэдүүлээ hэн. Эдэнэр түгэсхэхы жэлэй даабариhаа гадуур 500 центнер загаhа дабhалха, сонгоохо, хүргэхэ, ажалай бүтээсые 1 процентээр дээшэлүүлхэ, 26 хүдэлмэришэдтэ хоёрдохи мэргэжэл олгохо гэhэн социалис уялгатай. Тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байhандаа урма баяртайнууд.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: заводой бэрхэ хүдэлмэрилэгшэ Е. Г. Дружинина; лабораториие даагша Г. М. Филатова; (зүүн гарhаа) загаhа сонгоогшод Н. Л. Суворова, Т. С. Луганова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТАСС — ШЭНЭ hОНИН

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Волжско автомобилиин заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшадта

Хүндэтэ нүхэдүүд!

«Жигули» гэжэ хоёр миллиондохи хүнгэн автомобилиин бүтээгдэн гаргагдаhантай дашарамдуулан, Таанадые халуунаар амаршалнаб. Олон мянган хүдэлмэрилэгшэдтэй коллективэй туйлаhан ажалай энэ гайхамшаг илалтань партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ оруулагдаhан ехэ хубита, шэнэ техникэ, түрүү технологи шудалан ашаглахын, үйлэдбэри ба хүтэлбэрилгэеэ таhалгаряагүй нарижуулан hайжаруулхын, ажалдаа үнэхөөр коммунис ёhoop хандаха ябадал хангахын тула саг үргэлжэ үүсхэл оролдолго гаргаhанай үрэ, партийна, профсоюзна ба комсомолой организацинуудай эмхидхэлэй ба политическэ ехэ ажал ябуулгын үрэ дүн болоно.

Волжско автомобилиин завод Эсэгэ ороной промышленностиин омогорхол болонхой. Танай предприятиин коллектив танда шухала хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводуудай ажалшадтай нягта харилсаа холбоотойгоор хүдэлмэрилэн, проектээр хараалагдаhан үйлэдбэриин хүсые богонихон болзор соо бүрин ашаглалгада оруулжа, даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, бүтээн гаргадаг продукциингаа техническэ хэм хэмжээе оролдосотой нэтэрүүгээр дээшэлүүлэн, түсэбтэ табан жэлэй эхинhээ хойшо гүрэнэй түсэбhөө гадуур 25 мянган шахуу хүнгэн автомашинануудые бүтээн гаргаа.

Техническэ дэбжэлтэ түргэдхэлгые, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлгые Коммунис парти тон шухала удха шанартайда тоолоно. Танай жэшээ үшөө дахин юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, партиин энэ хараа бодолые бүхы совет арад нэгэ hаналтайгаар hайшаан дэмжэдэг байна. Ажахы доторой нөөсэнүүдые бүри хүсэд дүүрэнээр ашаглахын, тиигэhэнэй үндэhөөр эрхим шанартай продукци ехээр бүтээн гаргахын тула Волжско автозаводой ба бусад түрүү предприятинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые үргэнөөр тараан дэлгэрүүлгэ социалис экономикын саашанхи ургалтын шухала нүхэсэл болохо.

КПСС-эй болохоео байгаа XXV съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаха, тэрэниие ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаха, түсэбhөө гадуур автомобильнуудые бүтээн гаргахын тула урда тээнь абаhан уялгануудаа нилээд үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ танай шиидэhые партиин Центральна Комитет ехэ баяртайгаар угтаба.

Заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшад агууехэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ саашадаашье дабшаха гээд этигэжэ байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэб.

Ажалдаа амжалтануудые туйлахыетнай, элүүр энхэ, золтой жаргалтай ябахыетнай хүндэтэ нүхэдүүд, таанадта хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.
Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь.

Советскэ Союзай делегаци Хельсинки ошохоёо мордобо

Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй түгэсхэлэй шатада хабаадаха Советскэ Союзай делегаци Хельсинки ошохоёо июлиин 28-да Москваhаа мордоо.

Тус делегациие КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев толгойлно.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко (делегациин толгойлогшын орлогшо), КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн К. У. Черненко, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо А. Г. Ковалев гэгшэд делегациин бүридэлдэ оронхой.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагшанар А. М. Александров, А. И. Блатов, ТАСС-ай генеральна директор Л. М. Замятин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо И. Н. Земсков, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүд Г. М. Корниенко, А. П. Бондаренко болон бусад тушаалтад делегацитай хамта Хельсинки ошолсобо.

Нүхэр Л. И. Брежневые, делегациин гэшүүдые нүхэд Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд Б. П. Бещев, В. В. Кузнецов, Г. Э. Цуканов, Н. А. Щелоков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат С. К. Цвигун, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд К. М. Боголюбов, М. С. Смиртюков, Г. К. Цинев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша В. А. Голиков, КПСС-эй ЦК-гай хэрэгүүдые эрхилэгшын нэгэдэхи орлогшо М. И. Кувшинов гэгшэд вокзал дээрэhээ үдэшөө.

Финляндиин хэрэгүүдые СССР-тэ саг зуура эрхилхэ этигэмжэтэ Юрки Аймонен үдэшэлсэбэ.

(ТАСС).

ПЛЕНУМ БОЛОБО

Байгша оной июлиин 24-дэ профсоюзай областной соведэй пленум болобо. Республикын промышленна предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта нииитын эдеэ хоол улам һайжаруулха хэрэгтэ профсоюзуудай организацинуудай зорилгонууд тухай асуудал пленум дээрэ зүбшэгдэбэ.

Профсоюзай Буряадай областной соведэй түрүүлэгшэ, В. И. Титов энэ асуудалаар элидхэл хээ. Пленум дээрэ табигдаһан асуудалаар зүбшэн хэлсэлгэ болобо. Һарин сэмбын комбинадай профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ В. А. Агалова, Зэдын комбинадай профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ А. Ф. Ваганов, нииитын эдеэ хоолой управлениин начальник В. Б. Воронов, БАМ-ай баригагадахи профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ В. В. Исаков, Онохойн модоной комбинадай профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Н. Н. Хорушунова, нютагай промышленностин министерствын главна инженер В. Г. Ларионов, Буряадай барилгын управлениин начальнигай орлогшо В. Р. Соктоев, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ С. Б. Бальжинимаев гэгшэд энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

Манай корр.

Совет орон: ШЭНЭ ҺОНИН

ШУБУУНАЙ ШЭНЭ ФАБРИКА

АНДИЖАН. (ТАСС-ай корр. М. Рахимов). Андижанска шубуунай фабрикые гүрэнэй комисси тушаан абаба. Жэлдээ эндэ 2 миллион бройлер гаргагдахаар хараалагдана.

КАРАКУМДАХИ ГАЗАЙ ШЭНЭ СОРГО

АШХАБАД. (ТАСС-ай корр. Я. Усманов). Шатлык-Хива гэжэ газай хоолойн хоёрдохи сорго Каракумда баригдажа байна.

468 километр утатай энэ хоолой соргоор Түркменидэхи эгээн ехэ Шатлыгай газай хэбтэшэһэн сэнхир түлишэ эльгээгдэхэ байна. Ашагта малтамал олзоборилгын хоёрдохи түхеэрэлгэһээ тэрэ татагдаба. Энэнь газ үгэлгые хоёр дахин үргэдхэхэ юм.

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭНЭ

ИЖЕВСК. (ТАСС-ай корр. Ю. Кедров). Металлургическа заводой булад хайлуулагшад түсэбтэ табан жэлэй эхинһээ хойшо даабариһаа гадуур 100 мянган тонно металл хайлуулба. Коллективэй абаһан социалис уялгануудай гол пунктнуудай нэгэн амжалтатайгаар дүүргэгдөө.

Хүдэлмэриин газар дээрэ арга нөөсэнүүдые бэдэрэн оложо, ашаглаһанай ашаар булад хайлуулга түргэдхэгдэһэн байха юм. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэйхитэй сасуулхада, сүүдхэ соо дунда зэргээр һураггүй ехэ булад хайлуулагдадаг болоһон байна.

ЭРХИМ ТҮРҮҮ ТОКАРИИН НЭРЭ ЗЭРГЭДЭ ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ

ИВАНО-ФРАНКОВСК. (ТАСС-ай корр. Г. Подлесный). «Союзсельхозтехника» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлэй эрхим түрүү токариин нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө конкурс Ивано-Франковскын туршалгын заводто дүүрэбэ. Запорожско областиин түлөөлэгшэ А. П. Вечеря нэгэдэхи һуури эзэлээ. Латвиһаа И. П. Плетненс — хоёрдохи, Красноярай хизаарһаа К. А. Данилов гурбадахи һуурида гараһан байна.

«Союзсельхозтехникын» отделениин ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дипломууд, үнэтэ бэлэгүүд илагшадта барюулагдаа.

*

Ростов-на-Дону. Шэнэ, үндэр бүтээсэтэй тарянанай комбайнуудые бүтээхэ талаар КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй табиһан зорилгонуудые «Россельмаш» завод амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Шэнэ СК-5, «Нива» маркын комбайнуудые таһалгаряагүй, олоор бүтээн гаргадаг болохын тула бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна — шэнэ цехүүд баригдажа, хуушан цехүүд һэльбэн заһагдаһан, бүхы үйлэдбэри шэнээр оньһожоруулагдаһан байна. 1974 оной таряа хуряалгада 40 мянган шэнэ машинанууд хэрэглэгдэһэн байгаа һаа, мүнөө жэлэй таряа хуряалгада колхоз, совхозуудай поли дээрэ 80 гаран мянган «Нива» комбайнууд хүдэлхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводые шэнээр һэльбэн оньһожоруулгын үедэ бүтээгдэһэн конвейерэй дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭКОНОМИЧЕСКА ЗОРИЛГЫН БЭЕЛЭЛ

Совет арадай ажабайдал һайжаруулха гээшэ юһэдэхи табан жэлэй гол зорилго гэжэ КПСС-эй XXIV съезд тоолоһон байна. Энээн тухайда КПСС-эй XXII съездын баталан абаһан КПСС-эй Программа дотор онсолон хэлэгдэһэн байдаг. Социалис үйлэдбэриин хүгжэлтын эршэ хурдадхаһанай, тэрэнэй ашаг үрые ехэдхэһэнэй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар энэ зорилго бэелүүлэгдэхэ байна. Партиин энэ гол зорилго манай орон дотор удаа дараалан, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Энэ зорилгые зүбөөр шиидхэхэ замууд партиин Программа дотор заагданхай. Хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай салин хүлһые дээшэлүүлһэнэй, колхознигуудай олзо доход улам ехэ болгоһоной, эд товар болон эдеэ хоолой продуктнуудай сэн доошолуулһанай, хүн зонһоо суглуулагдадаг элдэб татабариин хэмжээе хорооһоной ашаар ажалшан арадай материальна ажабайдал һайжаруулагдаха ёһотой гээд Программа соо хэлэгдэнэ. Гэхэтэй хамта, эд хэрэглэлгын нииитын жасые үргэдхэһэнэй ашаар энэ зорилго бэелүүлэгдэхээр хараалагдана.

1971—1975 онуудта арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбэй ёһоор эд хэрэглэлэй жаса хүн бүридэ хубаажа абабал, 1970 ондо 263 түхэриг болодог байгаа һаа, 1975 ондо 353 түхэриг болохоор хараалагдаа бэлэй. Энэ богони болзор соо хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай һара бүриин салин хүлһэн дунда зэргээр 122 түхэригһөө 149,3 түхэриг хүрэтэрөө ургаха, зүгөөр колхознигуудай ажалай түлбэри 74,9 түхэригһөө 98 түхэриг хүрэтэр ургаха байна. Юһэдэхи табан жэлэй туршада хүн зоной олзо доход 78 миллиард түхэригтэ хүрэхэ, харин наймадахи табан жэлэй туршада энэнь 65 миллиард түхэриг байһан юм.

Манай республикын ажалшан бүхэнэй олзо доход жэлһээ жэлдэ ургана. 1974 ондо 1066 түхэриг болоо гэхэ гү, али 1973 онтой сасуулбал, олзо доход 7,8 процентээр ургаһан байна.

1973 оной январиин 1-һээ хойшо бага түлбэри абадаг хүнүүдэй салин хүлһэн 70 түхэригһөө дээшэ болгогдоо һэмнай даа. Гэхэтэй хамта, салин хүлһэ багаар абадаг хүнүүдэй мүнгэнһөө абтадаг налог доошолуулагдаһан юм.

Хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай салин жэлһээ жэлдэ ургана. 1971 ондо түмэр замай транспортын хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай, хүдөө ажахын механизаторнуудай салин хүлһэн дээшэлүүлэгдэһэн юм. Тэрэшэлэн 1972 оной сентябриин 1-һээ эхилжэ, врачнууд, багшанарай, һургуулиин наһа хүсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудай хүмүүжүүлэгшэдэй салин бүхы орон дотор дээшэлүүлэгдөө. Промышленна предприятинуудай һүниндөө ажалладаг хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшад нэмэлтэ түлбэри 1972 онһоо хойшо абадаг болонхой.

Хото городууд ба хүдөө нютагуудай хоорондохи социально-экономическа, соёлой ба ажаһуудалай талаар илгаанууд усадхагдажа байнхай. Хүдөө ажахын үйлэдбэри ехэ болгохо зорилготойгоор колхознигуудай ажалай хүлһэн хододоо ургажа байдаг. Хэрбээ нэгэ колхозник 1970 ондо дунда зэргээр 998 түхэриг 78 мүнгэ абадаг байбал, 1973 ондо 1167 түх. 17 мүнгэ абадаг болоо.

Республикын колхозуудта социально-культурна ба ажаһуудалай эрилтэ хангалгын барилгануудые хэхэ хэрэгтэ ехэ мүнгэн һомологдоно. 1971—1973 онуудта 22404 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра, 2526 хүнүүдэй багтаха 13 клуб ба соёлой байшангууд, 8 дунда һургуули, 290 һууритай һургуулида ороогүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд болон бусад олон барилга хэгдэһэн байна. Колхознигуудые мүнгөөр шагнаха, тэдээндэ материальна туһаламжа үзүүлхэ, санаторинууд болон амаралтын байшангуудта путевко үгэхэ хэрэгтэ нилээд ехэ мүнгэн гаргашалагдаа.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хүнүүдые һайнаар хангалга ажалшан арадай ажабайдалай хододоо һайжаржа байһые гэршэлнэ. Хэрбээ 1960 ондо жэлдээ 48 кг., мяхан хүртэдэг байгаа һаань, 1973 ондо—56 кг., үндэгэн — 1960 ондо—131 байгаа һаа, 1973 ондо 205-да хүрэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, ажаһуудалай хэрэгсэлдэ хабаатай эд бараан хүн зондо ехээр худалдагдадаг болоо. Жэшээлхэдэ, юһэдэхи табан жэлэй гурбан жэл соо ,57 мянган телевизор, 36 мянган холодильник, 17 мянган мотоцикл ба мотороллер худалдагдаа. Хүнгэн автомашинануудые хүн олоор худалдажа абадаг болонхой. 1973 ондо 1500 хүнгэн автомашина республикын хүн зондо худалдагдаба.

Манай орон дотор арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараанай сэн удаа дараалан доошолуулагдажа байдаг. Һүүлэй гурбан жэлдэ хубсаһа угаадаг машинануудай, мотоциклнуудай, мотороллернуудай, телевизорнүүдэй, механическа ба электрическэ бритвэнүүдэй үнэ сэн доошолуулагдаа һэн.

Хүн зоной ажаһуудал хангалга ехэ удха шанартай. Ушар тиимэһээ гэр бүлэдөө сүлөө сагтай байхын тула хүн зониие хангалга һайнаар эмхидхэгдэһэн байха ёһотой. Һүүлэй жэлнүүдтэ ажаһуудалай хангалгын комбинадууд, хубсаһа хунар угаадаг, химическэ аргаар хубсаһа хунар сэбэрлэдэг пунктнууд олошороо. 1971—1973 онуудта республика доторнай ажаһуудал хангалгада 4,9 миллион түхэриг һомологдоһон байна. Энэ хугасаа соо Улаан-Үдэдэ ажаһуудал хангалгын байшан, ажаһуудал хангалгын хоёр комбинат, хубсаһа хунар сэбэрлэдэг, будадаг 5 предприяти, хубсаһа оёхо ба һэльбэхэ 3 ателье, элдэб янзын 78 мастерской баригдаһан байна. Хүн зониие хангаха хэрэг улам үргэдэжэ, олон ондоо боложо байна.

Гэхэтэй хамта ажаһуудалай талаар хангалгын хэмжээн хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые үшөөшье һайнаар хангажа шаданагүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Юһэдэхи табан жэлэй социальна хэмжээ ябуулгануудай ёһоор хүн зоной байра байдалые һайжаруулха, зохид таарамжатай гэрнүүдые олоор бариха зорилго табигданхай юм. Манай орон дотор гэр байра барилгын хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Гэр байра барилгада гүрэн мүнгэ ехээр һомолно, тэрэшэлэн гүрэнэй предприятинуудай ба кооперативна организацинуудай мүнгэн хэрэглэгдэнэ. 1971—1973 онуудта манай республика дотор гэр байра барилгада 145,9 миллион мүнгэн гаргашалагдаһан байна. Ганса 1975 ондо гэр байра барилгада 60 миллион түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдана. Байгша ондо 350 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада үгтэхэ ёһотой.

Хүн зониие уһаар, дулаан ууралаар, электрын элшэ хүсөөр хангалтые һайжаруулха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Нютагай Соведүүдэй мэдэлдэ байдаг гэр байрануудай 63 процентнь уһаар, түлишөөр хангагданхай, тиихэдэ 60 процентнь халуун уһаар хангагдана. Хото городууд ба хүдөө нютагуудай ажалшадай үдэр бүриин ажаһуудалда электрын элшэ хүсэн үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Гэр соохи хүдэлмэри хүнгэлһэн оньһон техникэ совет хүнүүдэй ажабайдалда ехэ һуури эзэлнэ. Энэ бүхы оньһон техникэнь электрын элшэ хүсөөр хүдэлгэгдэнэ.

Москва хотын Фрунзенска һунгуулиин округой һунгагшадтай уулзаха үедөө А. Н. Косыгин иигэжэ хэлээ һэн: «Арад зоной ажабайдал һайжаруулга манай партиин экономическа политикын дээдэ шатын зорилго болодог. Һүүлэй жэлнүүдтэ туйлагдаһан амжалтанууднай КПСС-эй XXIV съездын хараалһан түсэб бэелүүлгын дүн гээшэ»...

Нииитын үйлэдбэриин хэмжээтэй таараалдуулан ажалшадай ажабайдал һайжаруулагдаха байна. Ушар тиимэһээ арадай ажабайдалые саашадань һайжаруулгын хэмжээн ороной национальна доход дээшэлүүлгэһээ, бүхы хүнүүдэй, мүн хүн бүхэнэй ажалдаа эдэбхитэйгээр хабаадалгаһаа сэхэ дулдыдаха юм.

Партиин XXV съездые зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэриие бүхы совет арад баяр баясхалантайгаар угтаа. Ажалшадай эрэлхэг зоримгой эршэтэ ажалай ашаар юһэдэхи табан жэлэй даабаринууд амжалтатайгаар дүүргэгдөөд, партиин XXV съездын арбадахи табан жэлдэ бэелүүлхээр хараалагдаха зорилгонууд амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Ч. ЕНДОНОВ,
республикын финансын министр.

УЛААН ТУГАА АЛДАНАГҮЙ

Улаан-Үдын гэр барилгын комбинат мүнөө үргэдхэгдэжэ байнхай. 7-дохи СМУ-гай барилгашад эндэ ажаллана. Тэрэнэй хоёрдохи ээлжээн байгша оной гурбадахи кварталда ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдана.

Партиин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тулада 7-дохи СМУ-гай юһэн бригада хоорондоо мүрысэнэ. Октябрьска районой Соведэй депутат Мария Петровна Зайцевагай хүтэлбэрилдэг 31 хүнһөө бүридэһэн штукатуршад болон шэрдэгшэдэй бригада энэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Олон жэжэ бригаданууд нэгэдхэгдэжэ, томо бригада болоһоорнь оройдоол һараһаа дээшэ саг үнгэрөө. Нэгэдүүлэгдэхынгээ урда тээ шэрдэгшэдэй, штукатуршадай бригаданууд ами аминдаа байһан юм. Иимэ жэжэ бригаданууд байхадаа, ашаг багатайгаар ажалладаг һэн. Нэгэдүүлэгдэжэ томо бригада болоһонһоонь хойшо ажал хэрэгынь хараа байса һайжарһан, ажалай бүтээсэ дээшэлһэн байха юм.

Гэбэшье тус бригадын амжалта туйлаха хэрэгтэ бригадирайнь үүргэ ехэ ааб даа. Хори гаран жэлэй туршада барилгада ажаллажа ябаһан, ехэхэн дүй дүршэлтэй болоһон Мария Петровна нүхэдэйнгөө ажал хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ шадаа. Шухала хэрэгтэй материалнуудаар, зэр зэмсэгээр, хүдэлмэриин хубсаһаар саг болзор соогоо барилгашад хангагдаад байдаг. Дүршэл ехэтэй бригадир хүдэлмэришэдые ажалдань зүбөөр тааруулан табина.

Анхандаа зарим штукатуршад, шэрдэгшэд үдэрэйнгөө нормо дүүргэдэггүй байгаа һаа, мүнөө тиимэ хүн үгы шахуу болонхой. Илангаяа залуушуул гээгдэдэг һэн. Тиимэһээ залуушуулда анхарал хандуулагдажа, ажалай дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэдэй хажууда тэдэнэрые хүдэлгэнэ. Эмхидхэлэй иимэ хүдэлмэриин ябуул[...] ашаар тус бригада [...] рынгаа даабари бол[...] урид дүүргээ. Тии[...] жэлэй түсэб дүр[...] зургаа һарын турша[...] гэгдэһэн байна. Ма[...] ровнагай толгойлдог [...] 7-дохи СМУ-гай ю[...] гадын хоорондо [...] социалис мүрысөө[...] рүүлжэ, дамжуулгы[...] тугые алдангүй бар[...] на.

Депутат бригади[...] Петровна Зайцева [...] зүбөөр эмхидхэхэһ[...] нииитын хэрэгтэ [...] гээр хабаадалсана[...] арадай хиналтыч [...] толгойлно. «РСФС[...] бьяата барилгашан[...] дэхи табан жэлэй [...] мүрысөөнэй отличн[...] нэрэ зэргэнүүд тэр[...] химэээр ажалладаг [...] гэршэлнэ.

Д. БАЛДА[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зайцева ажалдаа.

Авторай [...]

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

ХҮРЬҺЭНЭЙ ГЭМТЭЛГЭТ[Э]Й ЭРИД ТЭМСЭХ[Э]

Газар гээшэ түби дэлхэйдэ ажаһуудаг хүн зоной гол баялиг мүн. Тиин энэ баялигайнгаа хэтэ мүнхэдөө дундаршагүй хэшэгтэй байхын тула үрэжэлтэ хүрьһыень улам һайжаруулжа, уһалжа, нюдэнэй сэсэгы мэтэ хамгаалдаг заншалтай юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай ажахынууд даалгагдаһан газарайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула сабшалан, тарялан болон бэлшээридээ наг шэбхэ ехээр гаргаха, минеральна үтэгжүүлгэ горитойгоор оруулхаһаа гадна, тарилгынгаа газарые агротехническэ заабариин ёһоор элдүүрилдэг, саг болзортонь уһалдаг болонхой. Эдэ бүхы хүдэлмэрээ жэншэдгүй ябуулһанайнь ашаар газарай хүрьһэн шанга һалхинда үлеэлгэжэ гү, али уһанда абтаи нурахаяа болинтожо байна. Тиихэдэ жэл бүри намаг налхида абтаһан ехэхэн газар хатаагдажа ашаглагдана.

Газарай хүрьһэнэй һалхинда үлеэлгэжэ гү, али уһанда абтажа гэмтэхэ ушар илангаяа малшад, таряашадай тарялан, сабшалан болон бэлшээриеэ нютагайнгаа байгаалиин эрхэ байдалда зохилдуулан, холын хараатайгаар ашаглаагүй дээрэһээнь тохёолдоно. Тусхайлан хэлэхэдэ, хуряагдаһан тарялангай узуур дээрэ гү, али үшөөл һайнаар бурилдөөгүй, элһэлиг хүрьһэтэй бэлшээридэ һүрэг малаа ямаршье гурим баримталангүй таһалгаряагүй манахада һаял үндэһэшэжэ байһан ногоониинь таһара гэшхүүлжэ хосорно гээшэ. Тиигэжэ һэбхи элһэлиг хүрьһэтэй сабшалан, бэлшээри болон тарялан һалхинда үлеэгдэхэдээ, түргэн гэмтэхэһээ гадна, элһэниинь дүтэ шадар оршодог үрэжэлтэ газараа хушажа муудхаадаг байна.

Мүнөө үедэ республика доторнай бүхыдөө 567,1 мянган гектар хахалагдаһан газар һалхи, уһанһаа гэмтэнэ. Арбаад жэлэй туршада газарай хүрьһэ хамгаалха талаар хэды хүдэлмэриин ябуулагдабашье, үшөөл һанаһанда хүрэмөөр үрэ дүн туйлагдаагүй байһаар. Ушарынь хадаа олохон колхоз, совхозууд хэрэгтэй машина, техникээр хүсэд хангагдаагүй, мүн газараа элдүүриихэ гуримаа наринаар сахяагүй дээрэһээ газарай хүрьһэ хамгаалха хүдэлмэрээ жэл бүри жэгдэ ябуулнагүй. Энээнһээ боложо жэлһээ жэлдэ сабшалангай ба тарялангайнь ургаса эрид дээшэлнэгүй, харин улам доошолно. Энэ дутагдалые дары усадхахын тула газарай хүрьһэ хамгаалха хүдэлмэрээ заабол агротехническэ заабариин ёһоор үнгэргэжэ, тарялангаа зүбөөр хубаарилха, севооборот заатагүй нэбтэрүүлхэ ба тарилга паараа зуруудлан хубаарилжа, наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэеэ тон зүбөөр хэрэглэхэ шухала.

Хүрьһэнэй гэмтэлгэтэй тэмсэхын тула нэн түрүүлэн севооборот нэбтэрүүлжэ, тон зүбөөр хэрэглэхэ хэрэгтэй. Энээнгүйгөөр газараа һайнаар элдүүриилжэ, үтэгжүүлжэ, баян ургаса хуряахамнай тон хүшэр болоод байнхай. Тиимэһээ севооборот гээшэ гансашье хүрьһэ хамгаалха хэрэгтэ туһатай бэшэ, мүн орооһо тарянанай ургаса эрид дээшэлүүлхэ арга олгоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын эрдэм шэнжэлгын эмхи зургаануудай тодорхойлһоной ёһоор, газарай хүрьһэ урбуулангүй, саг соонь һайнаар элдүүрилхэдэ тарянанай ургаса дээшэлдэг байһаниинь элирүүлэгдэнэ. Харин ган гасуур жэлдэ бүришье һаа аша үрэ ехэтэй байһанаа харуулаа. 1973—1974 ондо хэгдэһэн шэнжэлгэ, туршалгануудай дүнгүүдые согсолон харахада хүрьһыень урбуулангүй элдүүрилһэн поли[...] таригдаһан тарянай[...] юрын полидо орходо[...] рай 1 центнерээр е[...]

Хүрьһэ урбуулан[...] дүүрилэгдэһэн хаба[...] рай паар үбэлэй, [...] шанга һалхинда ех[...] гэжэ гэмтэдэггүй [...] гадна, шиг нойтон[...] гэн хатадаггүй бай[...] саһаншье юрын арга[...] лагдаһан паарта [...] 2—3 дахин ехээр [...] но. Иигээд ерэхэлэ[...] һэ урбуулангүй хаха[...] гансашье газарай [...] хүрьһэ хамгаалха б[...] орооһо тарянанай ур[...] шэлүүлнэ гэжэ хэл[...]

Хоёрдохёор, хаха[...] газарай хүрьһэнэй [...] үлеэлгэтэй тэмсэхэ [...] паар тарилга хоёроо[...] лан хубаарилхада т[...] тай байдаг. Тиихэд[...] түрүүлэн хүрьһэнэй[...] ридэлые хараада аб[...] гаар һалхилдаг зүг[...] туулжа, хүндэлэн у[...] зуруудаар паар [...] һайн юм. Ушарынь [...] чигэжэ сэбэр паар[...] гөөд, хоорондонь [...] хэхэдэ һалхинай [...] гаар үлеэбшье, хүр[...] хиидэдэггүй, гэмтэ[...]

Манай республи[...] байдалда зуруудлан [...] ха газараа, мүн паар[...] метрһээ ехэ бэшэ [...] гөөр хахалжа хуба[...] таарамжатай. Юуб [...] иимэ зуруудаар бэ[...] паар һалхинда ехэ[...] дэггүй, хүрьһэнии[...] бүрилдэжэ бэхижэ[...] Жэшээлбэл, Хорин[...] Үдын совхозой пол[...] 1968—1970 онуудта [...] һэн туршалгын дү[...] харахада, зуруудлан[...] һан тарянанай ургас[...] полидо таригдаһанда[...] гектарай 1,5—1,6 [...] рээр ехэ байгаа һ[...]

Намартаа ургас[...] гын дүүрэхэтэй сасу[...] али бүхы агротехни[...] бариин ёһоор элдү[...] һайн байдаг. Хэрбэ[...] таа урьдигдөөгүй һ[...] бар эртүүр хүрьһые[...] лангүй хахалха хэр[...]

Газарай үрэжэл[...] руулжа, хүрьһэнэй[...] да гэмтэлгэтэй тэмс[...] наг шэбхэ, минерал[...] жүүлгэ ехээр [...] шухала. Тиихэд[...] ральна үтэгжүүлгэ[...] һэн дээрэнь [...] сасаад орхихо бэш[...] ургамалай үндэһэнд[...] хөөр хүрьһэндэ ору[...] той. Хэрбээ хүрьһые[...] буулангүй хахалһа[...] энэ хүдэлмэрээ тус[...] наар хэхэ шухала.

Газарай хүрьһэ[...] тэлгые усадха[...] шэ хүн бүхэнэй [...] ха нангин хэр[...] Жэл бүри энэ хүдэл[...] хитэйгээр, үргэнөөр [...] гүй һаа, орооһо [...] тогтууритай баян ур[...] зээдэшье абтахагү[...] Тиимэһээ энэ шуха[...] һон хүдэлмэриие то[...] ойлгожо ябуулха хэр[...]

Н. УРБА[...]
хүдөө а[...]
эрдэмэй кан[...]

СЭВ-эй ТҮСЭБТЭ ТҮРҮҮШЫН ТАБАН ЖЭЛ

СЭВ-эй һаяхан Будапештдэ болоһон сесси дээрэ баталагдажа абтаһан 1976—1980 онуудта олон талын харилсаанай хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ түсэбые журналистнууд Экономическа харилсан туһалалсалгын Соведэй түсэбтэ түрүүшын табан жэл гэжэ нэрлэһэн байгаа. СЭВ-эй нёдондо зун Софида болоһон сесси дээрэ социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай правительствануудай толгойлогшонор иимэ түсэбтэй һаа, һайн байгаа гэжэ тэмдэглээ һэн.

Аха дүү гүрэнүүдэй мэргэжэлтэдэй хамтын хүсэлэл оролдолгоор иимэ түсэб зохёон табигдаба. Энээниие баталхадаа, социалис хани нэгэдэлтэ оронууд 9 миллиард түхэригэй үнэ сэнтэй үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые байгуулхын тула мүнгэнэй, материалнуудай ба ажалай арга нөөсэнүүдэй документын үндэһэ һуури табиһан байна.

Зүбшэлэгдэһэн түсэбэй үндэһөөр, Усть-Илимэй целлюлозо үйлэдбэрилгын завод эгээн түрүүлэн баригдаха юм. Тэрэниие бариха тухай генеральна хэлсээндэ гурбан жэлэй урда тээ Москвада гар табигдаа һэн. Промышленна томо ехэ барилгануудые хамтаараа бодхоохо гэһэн аха дүү оронуудай харилсаанай шэнэ арга нүхэсэлдэ энэ хэлсээн эхи табяа. Харилсаа холбооной иимэ арга нүхэсэл мүнөө хүгжэн бэхижэжэ байнхай. Будапештдэ болоһон сессиин һүүлээр СЭВ-тэ хабаатай оронууд урид шалан табан жэлэй түсэб табиха аргатай болобо. Энээнэй ашаар үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүд ашаглалгада оруулагдаха бшуу.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн түсэб харилсаанай бусад шухала хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхээр хараална. Уласхоорондын оршондо тусхай шэглэлтэй үйлэдбэри хүгжөөхэ, тэрэниие хамтаруулан томодхохо, эрдэм техникын гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа нэгэдүүлхэ гээшэ энэ түсэбэй гол зорилго болоно. Промышленна предприятинуудые хамтаараа бариха тухай эндэ хэлэгдэнэ. Эдэнь туд тудтаа түүхэй эдээр, материалнуудаар, түлишөөр, элшэ хүсөөр СЭВ-тэ хабаатай оронуудай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые, хангаха юм. Уласхоорондын дэлгүүр дээрэ эдэ эд бараанай, эдлэл хэрэгсэлнүүдэй үнэ сэн илангаяа ургаа. Тиигэжэ капиталис гүрэнүүдэй үйлэдбэри доройтоһон, мүнгэнэй үнэ унаһан байна.

Дэлхэйн дэлгүүр дээрэхи байдал социалис оронуудай ажахын хүгжэлтэдэ нүлөө үзүүлэнгүй байжа шадахагүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, эдэнэй туд бүхэниинь социалис бэшэ ондоо гүрэнүүдтэй экономическа яһала үргэн ехэ харилсаатай байдаг гээшэ. Гэбэшье социализмын үндэһэн булюу байлгада түшэглэжэ, эдэ бүхы асуудалнуудые өөһэдынхеэрэ, социалис ёһоор шиидхэжэ, аха дүү оронуудай экономико хүгжөөжэ, элшэ хүсэ ба түүхэй эдэй улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангажа шадаха байнабди гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлээ һэн.

Һүүлэй гурбан жэл соо СЭВ-тэ хабаатай оронуудай хоорондо баталагдаһан хэдэ хэдэн хэлсээнүүд энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ. Киембаевска асбестын комбинадай барилга Оренбургска областьдо дүүрэн хүсөөр хэгдэжэ байна. Тэрэнэй түрүүшын ээлжээн 1978 ондо ашаглалгада оруулагдаха юм. Оренбургһаа СССР-эй баруун хилэ хүрэтэр газай хоолой сорго барилгада бэлэдхэл дүүрэжэ байнхай. Энэ хоолой соргоор жэлдэ 28 миллиард кубометр сэнхир түлишэ дамжуулагдаха юм. Винницэһээ Венгриин Арадай Республикын Альбертирш хүрэтэр электро-дамжуулгын лини Украинын үргэн дэлгэр газар дайда дээгүүр баригдажа байна.

Никель ба кобальттой продукци Кубада үйлэдбэрилэн абаха предприяти бариха тухай Будапештдэ шиидхэгдээ. СЭВ-эй Будапештдэ үнгэргэгдэһэн XXIX сесси дээрэ ТАСС-ай корреспондент Кубын делегациин экспертнүүдэй хөөрэлдэһэн байгаа. Никелиин рудагай дэлхэй дээрэ элирүүлэн нээгдэһэн нөөсэ баялигай гурбанай нэгэ хубиһаа үлүүнь Орьенте провинцида байдаг юм гэжэ эдэнэр хөөрэбэ. Советскэ Союзай туһаламжаар һэльбэн шэнэдхэгдэһэн ашагта малтамал шанаржуулан абаха национальна предприятинууд Орьенте провинцида хүдэлнэ. Пуста-Горддо ашагта малтамал шанаржуулгын металлургическа комбинат баригдахаар хараалагдана. СЭВ-эй предприяти Орьенте провинцида баригдаха байна.

Революциин илалтаар гадаадын оронуудай капиталистнууд арал дээрэхи никелиин рудагай хэбтэшэнүүдые нээгээд, малтан олзоборилжо, өөһэдынгөө аша туһада гам хайрагүйгөөр хэрэглэжэ байһан юм гэжэ Кубын делегациин экспертнүүд хөөрэбэ. Мүнөө Никаро, Моа Хадаа ороной бусад районуудтай гоё һайхан дардам харгынуудаар холбогдоһон мүнөөнэй, болбосон түхэлтэй хотонууд болонхой. СЭВ-эй харилсаанай программые бэелүүлгэ Кубые дэлхэй дээрэ энэ үнэтэ металл эгээн ехээр үйлэдбэрилдэг орон болгохо юм. Эндэ жэл соо 130 мянга гаран тонно үнэтэ металл малтагдан абтагдаг болохо. Энэнь бүхы дэлхэй дээрэ үйлэдбэрилэгдэн абтадаг никелиин дүрбэнэй нэгэ хуби болоно.

В. БЕЛЯЕВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

НАМҺАА СААГУУР, НАРАНҺАА НААГУУР...

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

Ивалгын кондитерскэ фабрикын партийна организациин секретарь Валентина Бузинаевна Казаковатай уулзажа, эндэ ямар хэрэгээр ерэһэн тухайгаа халэбэб. Тэрэнтэй суг фабрика тээшэ ошобободи. Үүдэ haял ороод ябатарнай профсоюзай комитдэй түрүүлэгшэ урдаһаамнай ерэжэ ябаба. Манине танилсуулаад, Валентина Бузинаевна hөөргөө ярашаба. Профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Василий Александрович Кельбергын: «Валентина Бузинаевна, байгыт! Корреспонденттэй хоюулан хөөрэлдөө haамнай дээрэ бэшэ гү?» — гэхэдэнь, нүгөөдэнь «сүлөөгүйб, сүлөөгүйб» гэһээр саашалаа hэн. Иимэ яаралтайгаар hөөргэдэһэнинь ехэл гайхамаар байба. Мэнэ haя билай хэхэ юумэгүй хэбэртэй hууга бэшэ haал? Һүүлдэнь бидэ ябашье хөөрэлдэхэ баатай болоо hэмди. Һүүлдэнь...

Зай, яахаб. Нэгэ дахин харяад, нэгэ дахин дуулаад, шагнаад, хэнэй хэн байһан тухай hанамжатай болохо гээшэ үндэһөөрөө буруу гэжэ хэлсэдэг гээшэ бэзэ.

Тиигээд лэ Василий Александрович бидэ хоёр һүүдэртэй газарта орожо, яһалашье удаан хөөрэлдэбэбди.

Иигээд ямар хэрэгтэй эндэ ерэһэнээ хэлэхэ сагни ерэбэ. «Зунай саг — ажалшадай амарха саһа» гээд блокнот соом аржыса бэшээтэй. Энээн тушаа хөөрэхэ гэбэл, элдэб олон юумэн тухай хөөрэхөөр aаб даа. Зүгөөр энэ ушарта тиимэ бэшэ байшаба.

Нэн түрүүн юунэй хэгдэдэг байһан тухай хөөрэхэ ёһотой бологдоно aаб даа. Зай, юун хэгдэнэ гээшэб? Хараад үзээлши...

— Зундаа зон амардаг гэжэ зүб. Манай профсоюзай комитет манда үгтэһэн путевконуудые зохид соонь тараахые яһалашье оролдодог, — гэээд, нүхэр Кельберг хөөрөөгөө эхилнэ. — Жэшээлхэдэ, слесарь-заһабарилагша Сосл Доржиевич Бадмацыренов haя Ессентуки ошожо амараад ерээ. Ирис хэдэг цехэй бригадир Надежда Кудрина, карамель саарһаар орёодог автомадуудай аппаратчица Софья Степанова гэгшэд Ямаровка ошожо амараа hэн. «Горячинск» курорт ошожо амарха хоёр путевко ерээд байна. Эдэнэрэй ээзд олдонхой «Учитель» гэжэ амаралтын гэр ошохо хоёр путевкын ерэһыень абаха хүн олдоогүй. Тиимэһээ бусааха баатай болообди...

Путевконуудые бусааха баатай болоһон тухайгаа хэлэхэдэнь, би ехэ гайхабаб. 20—30 хүнһөө бүридэһэн коллектив дотор иимэ юумэнэй болоо haaнь, үшөөшье гайхалгүй байха hэн. Харин 230—240 ажалшад соонһоо хоёрхон лэ путевко абаха хүн олдоогүй гэхэдэнь путевконуудай бии байһан тухай зондоо дуулгаагүй байгаа гээшэ гүт гэжэ hонирхобоб. «Соносхол бэшэжэ үүлгөө hэмди. Хэдэн үдэр соо харахаар байгаа юм бэшэ гү?» — гэээд, нүхэр Кельберг урдаа оруулбагүй. «Үнэхөөрөөшье, олонхи зомнай дуулаагүйл байжа болоо хаш даа.» — гэжэ профсоюзай комитедэй гэшүүн нүхэр Максимовай хэлэһэниинь зүйтээл гээшэ ха.

Зунай үе соо пионерлагерьта ошожо амарха 9—10 путевко үгтэдэг юм байна. Энэ жэлэй түрүүшын сезондо 5 путевко абаһан аад, дүрбыень ээтэй болгожо шадаа. Харин нэгэниинь... бусаагдаа! «Хоёрдохи сезондо үхибүүдээ эльгээхэ хүнүүд олдоногүй». Энэ баһал нүхэр Кельбергын хэлэһэн үгэнүүд. Теэд лагериинь яндан муу байгаа гээшэ гү? «Үгы. Һайн лагерь. Маанад ошожо хараа hэмди. Һайн лагерь». Энэ баһал нүхэр Кельбергын үгэнүүд.

Теэд юундэ?... Энэ асуудал үлүү хадаа. Гансал соносхол бэшээд орхиходонь ошохо дуратайшье байһан зон харангүй үлэшэжэ болоо. Профсоюзай 194 гэшүүн эндэ бии. Курорт болон амаралтын гэрнүүдтэ ошохо 10—12, пионерлагерь ошохо 9—10 путевко абаха зон олдоногүй гэжэ хэн этигэхэ гээшэб? Профсоюзай комитедэй, тэрэнэй түрүүлэгшын энэ хэрэгтэ тон ханамжагүйгөөр хандаһанһаа боложо, иимэ юумэн ушарна гэбэлнай алдуу болохогүй. Профсоюзай бүлэгүүдые хүтэлбэрилэгшэдые, эдэбхитэдые энэ хэрэгтэ үргэнөөр хабаадуулха ёһотой байгаа. Гансал соносхол бэшэлгээр албаяа хизаарлажа болохо аал? Юрын ручкаар бэшэһэн соносхол хүнэй анхарал балай татахашьегүй хаш даа.

Амаралтын хоёр үдэр соо одоошье ехэ юумэ хэхээр. Жэшээлхэдэ, кинодо гү, али театрта (город хажуудань ха юм) олоороо ошохо, хүдөө гаража амарха гэхэһээ эхилээд, үшөөшье олон хэмжээ ябуулга эмхидхэхээр гээшэл даа.

Теэд... Ивалгын кондитерскэ фабрикада иимэ юумэн нэгэтэшье эмхидхэгдээгүй, үнгэргэгдөөгүй. Һэдэлгэнүүд хэгдэһэн байгаа гэжэ нүхэр Кельбергын хөөрөөнһөө ойлгоо hэм. Гэбэшье... Бэелүүлэгдэнгүй үлэһэнэйнь шалтагаан юун байгаа хаб? «Унаагүйһөө боложо хэрэгнай бүтэнэгүй». Энэ баһал нүхэр Кельбергын үгэнүүд. «Фабрикадамнай ашаанай нэгэ машина, хоёр трактор, нэгэ «Жигули» бии. Эдээниие унажа хаана ошохобши?» Энэ партийна организациин секретарь нүхэр Казаковагай хэлэһэн үгэнүүд...

«Унаагүйһөө боложо...» гээд лэ hууxада сэдьхэлшье амар, нойршье номгон байна ёһотой. Зүгөөр транспортын гайхамшагаар хүгжэжэ байһан энэ үедэ хүдөө гараад ерэхэ машина олдохогүй гээшэнь хайшаа юм?

Гэхэтэй хамта театрта гү, али кинодо ошохо гэбэл, Ивалга Улаан-Үдэ хоёрой хоорондо ходо ябажа байдаг 15-дахи автобусоор ошоходо яанаб? «Ехэл муугаар ябадаг автобус». Энэ нүхэр Кельбергын үгэнүүд.

Үнэн шалтагынь бэдэрһэнэй хэрэггүй хаш. Багаханшье бэрхэшээлэй ушараа haaнь, гараа hула табяад hуужа hурашаһан зон профсоюзай комитедэй бүридэлдэ оронхой ха гэжэ hанамаар болоно. «Унаагүйһөө боложо...» «Теэд иигээд жэмэс, hархяаг түүхэ саг дүтэлхэнь. Тиихэдэ унаа оложо, ой гарадаг байхабди!», «Унаагүйһөө боложо...». Һонин лэ байна даа! Дээрэ хэлэгдэгшэ эдэ хоёрой хоорондо ямаршьеб зүришэлдөөтэй юумэн бии бэшэ гү? Жэмэс түүхэ болоходонь унаан олдохо, харин театрта гү, али хамтаараа нэгэ тээ ошожо амарха болоходонь, олдохогүй гээшэнь хайшаа гээшэб!

Нихэдээ профсоюзай комитет ямар хүдэлмэри ябуулдаг болоноб? Путевконуудые эды тэдысэ хубаадаг hэн гэлэй. Взнос суглуулдаг юм бэзэ. Теэд хүдэлмэришэдтэ салингыень үгэхэдөө, взносыень дараад абашадаг юм байнал! Тиихэдэ... профсоюзай комитет юушье хэдэггүй болоно гээшэ гү? Тиимэл гээшэ ха.

«Профсоюзай комитедэй юу хэжэ байһанаарнь би балай hонирхогшогүйб. Намда хамаатай хэрэг бэшэ бшуу. Өөрымни хүдэлмэри ехэ, сүлөөмни болодоггүй. Хэхэ юумэеэ хээд лэ байдаг юм бэшэ гү?» — гээд, партийна организациин секретарь гараа дэлгээнэ.

Теэд партбюрогой гэшүүн нүхэр Бадмацыренов профсоюзай комитедэй тэшүүн байна бшуу. Тэрэ профсоюз хүтэлбэрилгэдэ партиин түлөөлэгшэ болоно ха юм. Бюрогойнгоо заседанинууд дээрэ тэрэнэй тоосоо шагнажа, профсоюзай хүдэлмэриие hайжаруулха тухай hанаагаа зободог haaнь, иимэ юумэн ушархагүй байгаа.

Манай hанахада, партийна организациинш ье хүдэлмэри урагшагүй хаш даа. 230 — 240 хүн фабрикада ажаллана гээ hэмди. Оройдоол 19 коммунист, 40-өөд комсомолец эндэ бии. Үсөөн лэ гээшэ. Даншье haa, үсөөн. Ургаха арга боломжын байхада иимэ байдалтай эбсэхэ гээшэ тон буруу.

— Үсөөн гэжэ гү? Бидэндэ хүрөөд үлөө гэжэ hанагшалди, — гээд, нүхэр Казакова энеэбхилнэ.

Түсэбөө хэр дүүргэнэт?

— Түсэбнай ёһоор дүүргэгдэнэгүй. Саахар, яблокын пюре дуталдана. Хажуугаарнь халуун боложо, карамель шанар муутайгаар шанагдахаяа hанажа забоонo. Хүншье ехээр дутана. Хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдые ажалда абаха баатай болонобди.

— Тэдэнэрые хамгаалһан хуули...

— Хүнэй дуталдажа байхада хуули тухай бодохоор аал? Түсэб дүүргэхэ хэрэгтэй бшуу. Энэ хуулиие хэр дүүргэдэг байһыемнай яһала шалгаа hэн. Эбдэнэт гэжэ зэмэлээ. Хараагаад, зэмэлээд лэ дүүрэнэ бээзэ. Һүүлдэнь мартагдаха. Бараг юумэн ха юм даа. Тэдэ багашуулые ёһоор зон гэжэ hанана гүт? Бултантай адли хүдэлгөө haa дээрэ гэжэ hанагшаб. Үдэшэндөө шууяха шурхирха, тоомоо таһарха, аашалхань бараг болохо бэшэ гү?

Нүхэр Казаковагай эдэ үгэнүүдые шэнжэлһэнэй үлүү гэжэ hанагдана. Яһала сэхээр хэлэгдээ ха юм.

Профсоюзай мүнгэн ямар юумэндэ гаргашалагдана гээшэб гэһэн эгээл һүүлшын асуудалда нүхэр Казакова харюусаба. «Һая хоёр электрогитара, библиотекэдээ табиха номуудые, телевизор, спортивна костюмуудые абаа hэмди». Теэд эдэ бүгэдые абаха мүнгэн тусхай hомологдодоггүй юм аал? Тэрэ мүнгэниинь баһа хайшаа ороно гээшэб?

Спортивна команда, оркестр бии юм аабы гэжэ ехэ найдан асуухадамни, парторг «үгы?!» гээ hэн. Манай хүбүүд, басагад ондоо командын (Ямар? Мэдэнэгүй.) бүридэлдэ орожо, мүрысөөндэ хабаадалсадаг юм. Баһал гайхалтай байна.

Эдэ мэтын олон асуудалнуудаар эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком hонирхохоор болоо гэжэ hанагдана. Ивалгын кондитерскэ фабрикын түсэбөө дүүргэдэггүй байһаниинь манай хөөрэгшэтэй нягта холбоотой бэшэ гү? Мүн энэ асуудалые партиин Улаан-Үдын райкомой урда табиха дуран хүрэгдэнэ.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
манай корр.
Улаан-Үдын аймаг.

АЛБАНДАА ШАЛГАРААШАДАЙ СЛЁТ

Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министерствын клуб соо республикымнай милициин түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй слет hаяхан боложо үнгэрбэ. Слёдто хабаадагшад партиин XXV съездын хүндэлэлдэ Улаан-Үдэ хотоёо культура ехэтэй город болгохо тушаа партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаанай шиидхэбэритэй зохилдуулан, милициин хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонууд тухай асуудал зүбшэбэ.

Тус асуудалаар республикын дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо полковник **В. А. Батурин** элидхэл хээ. Элидхэлэй һүүлээр болоһон үгэ хэлэлгэндэ Октябрьска районой Соведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагые даагшын орлогшо майор **А. Г. Егоров**, Хяагтын аймагай Соведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагые даагша подполковник **Е. Ф. Кулаков**, Улаан-Үдын аймагай Соведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагые даагшын орлогшо милициин капитан **В. А. Малышев** болон бусад хабаадаба.

Элидхэлшэ болон слёт дээрэ үгэ хэлээшэд милициин хүдэлмэрилэгшэд ниитын гурим, хуули ёho сахиха, социалис зөөри хамгаалха, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, гэмтэ ябадалай гарахагүйн талаар ехэхэн оролдолго гаргажа байдаг гэжэ тэмдэглэбэд. Даалгагдаһан тушаалдаа харюусалгатайгаар хандадаг, ажал хүдэлмэридөө үүсхэл, оролдолго гарган, шадамар бэрхээр хүдэлдэг хүдэлмэрилэгшэд республикымнай милициин таһагуудта, подразделенинүүдтэ нилээд олон.

Жэшээ болгон нэгэ иимэ ушар дурдажа болохо. Байгша оной мартын 29-нэй үглөөгүүр Заречный тосхондо ухэшэһэн хүн хюрөөгэй хибэдэһээр хушаатай хэбтэнэ гэһэн мэдээн МВД-гэй дежурнада оробо. Тиимэ мэдээнэй оромсоор 4 хүнһөө бүридэһэн Улаан-Үдын аймагай милициин таһагай оперативна бүлэг энэ ушарай болоһон газарта гараа hэн. Тэрэниие милициин таһагые даагша подполковник Балтахинов хүтэлбэрилөө.

Оперативна бүлэг ерэмсээрээ иигэжэ элирүүлбэ: алуулһан хүн танигдаагүй, нэрэ, обогынь мэдэгдээгүй, хэнэй алаһые ойлгохоор бэшэ. Ганса юун мэдэгдээб гэхэдэ, хатуу юумээр сохюулжа алуулаа гэжэ тодорхойлогдоо.

Оперативна бүлэг нэгэшье минута гээнгүй, шэнэ арга боломжо, эрдэм ухаанай туйлалта гэхэ мэтые хэрэглэн, хүн зонтой хөөрэлдэн, алууршаниие бэдэржэ эхилээ. Тэрэнэй аргаар 5 часай үнгэрөөд байхада, алуурша баригдаһан юм. Тэрэнь оло дахин түрмэдэ ороһон, архинша, наншалдааша, хоёрдохи транспортна предприятиин слесарь Климов гэгшэ байшоо.

Энэ жэшээ юу харуулнаб гэхэдэ, милициин хүдэлмэрилэгшэдэй оролдосотой hайнаар, шадамар бэрхээр мүнөө үедэ байгаа бүхы арга боломжонуудые хэрэглэн хүдэлөө haaнь, гэм хэһэн нэгэшье хүн баригдангүй үлэхэ ёһогүй. Энээн тухай слет дээрэ шанга, hонирхолтой хөөрэлдөөн болоо.

Милициин түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй следто Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгэй министр генерал-майор **Н. В. Бутуханов** хабаадажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

К. НИКОЛАЕВ,
Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министерствын инструктор.

...АЖАЛШАДАЙ ЗАХИЛААР...

РЕПОРТАЖ

Соведүүдэй байшанда дүтэлэг, харгын зүүн бэедэ бодоһон табан дабхар үндэр сагаан байшан Улаан-Үдэ хотын ажалшадта мэдээжэ болоһоор жэлһээ үлүүтэйхэн боложо байна.

«Дом быта» гэжэ нэршэгдэн энэ байшан соо хүн зон үдэтэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор таһардаггүй. Энээ руу зорёошод ажаһуудалдаа хэрэгтэй болодог янза бүриин захил хэдэг. Мүнөө үедэ энд 150 шахуу элдэб захил хэгдэжэ болохо. Хүнүүд хубсаһа оёулхаһаа гадна, элдэб үнгэтэй утаһаар костюм, жакет, джемпер гэхэ мэтые нэхүүлхэ аргатай. Мүн эндэ буряад угалзатай гоё hайхан тэрлиг, платинуудые, зунай сагта үмдэхэ эрэшүүлэй тамсыгүй самсануудые захижа болохо. Шэнэ моодын гутал оёхо цехтэ захил хэгдэжэ илангала олон байдаг. Мүнөө үедэ эндэ гол түлэб үндэр hүеытэй туфлинуудые захина. Ажаһуудалда хэрэгтэй болодог элдэб зүйлнүүдые — холодильник, хубсаһа угаадаг, юумэ оёдог машинануудые заһабарилуулжа болохо.

Мүнгэ, алтаар гоё hайхан зүүдхэл, хэтэ, хутага, мүн бусадшье зүйлнүүдые бүтээдэг ювелирнэ цехтэ, спортивна элдэб хэрэгсэлнүүдые, түрэ хуримда хэрэгтэй болодог олон тоото амһартануудые, телевизор, пианино гэхэ мэтые удаан болзороор үгэдэг газарта, хубсаһа угааха, сэбэрлэхэ захил абадаг цехтэ хүнүүд мүн лэ олон байдаг.

Гутал, часы заһуулха, дүрэе буулгуулха дуратайшуул энээ руу мүн лэ олоороо ерэдэг болонхой.

Байшангай цехүүдтэ хүдэлэгшэд хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ улам hайнаар хангаха, партиин XXV съездые эрхим дүнгүүдтэйгээр угтаха зорилгоор дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялганuудые абаад, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна.

...Оёдолой цех. Жэрылдэн табигдаһан машинануудта hуугшад доро дороо сүлөөгүй ажалланад. Цехэй начальнигай уялга дүүргэгшэ Галина Ивановна Филатова эхэнэрэй хүнгэн плати оёгшодой бригадир Тамара Николаевна Ниловатай ойро зуура хөөрэлдөөд. Үдэрэй турша соо бригадын гэшүүдэй хэхэ ажал тодорхойлно.

Оёдолшодой бригадир Т. Н. Нилова даалгабари абамсаараа бэрхэ оёдолшод Галина Ивановна Афанасьева, залуу басаган Надя Кожевникова гэгшэдтэ яаралтай захил үгэнэ. Эдэнэр урагшаа hанаатай, бэрхэ оёдолшод байһаараа шалгаржа, нүхэд, коллектив соогоо хүндэтэй болонхой. Партиин XXV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа эрхимээр, шанар hайнтайгаар дүүргэнэ...

Эдэ бэрхэ оёдолшодһоо дутуугүй hайнаар ажаллахые оролдогшод цех соо олон. Эндэхи бүхы хүдэлмэришэдэй хүсэл оролдолгын ашаар цехэйнь hара бүриин даалгабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

...Трикотажна цех. Ээрэлгын тусхай станогуудта hуугшадай урда элдэб үнгын утаһануудтай ээрсэгүүд эрьелдэнэ. Эдэ утаһануудhаа янза бүриин костюм, жакет, джемпер гэхэ мэтэ нэхэгдэн гаргагдана. Трикотажна элдэб зүйлнүүдые нэхэгшэ Екатерина Борисовна Белоуска, залуу оёдолшон Оля Левченко гэгшэд абаһан уялгаяа эрхим шанартайгаар дүүргэжэ байдаг.

Цехэй бүхы хүдэлмэришэдэй оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар юһэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлэй түрүүшын хахадай даалгабари 114 процент дүүргэгдээ.

Улаан-Үдэ хотын, мүн республикын ажалшадай дунда хүндэтэй боложо байһан, саашадаа түргөөр хүгжөөгдэхэ хэдэн үйлэдбэри дурдамаар.

Буряад тэрлиг, угалзатуулан оёһон плати, эрэ хүнэй самсануудые оёулха захил олоор ородог боложо байна.

Үнгэтэ фото-зурагуудые буулгуулха, юрын фото-зурагуудые үнгэтүүлэн гоёохо тушаа захилнууд улам олошорно.

Алта, мүнгөөр гоё hайхан зүйлнүүдые бүтээлгэхэ хүсэлтэйшүүлэй олошоржо байһан дээрэһээ дархашуулай хүдэлдэг байра нилээд үргэдхэхөөр хараалагдана.

— Эдэ бүхы асуудалнуудые шиидхэхын тула зохихо хэмжээ абахаар хараалнабди, — гэжэ хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангадаг байшангай директор Терентий Занданович Буркин хөөрэнэ.

И. БАЛЬДИРОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Оёдолой цехэй түрүү оёдолшодой нэгэн Г. И. Афанасьева. 2. Хубсаһа эсхэгшэ Н. Кожевникова. 3. Трикотажна цехэй оёдолшон Ольга Левченко.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фотонууд.

ШЭНЭ НОМ ТУХАЙ

„ЯГААН ЗЭЭРДЭ МОРИНДОО МОРДООД"

Уран шүлэгтэ дуратайшуул гадар дээрэө гал улаан дэлһэтэй ягаан зээрдэ моринной бугуулиин таһартар согон будхажа байһан зурагтай ном обёорһон байгаа бэзэ. Тэрэ номые абажа харахадаа, сагһаа урда наһа бараһан бэлигтэ залуу поэт Намжил Нимбуевай эсэгынгээ түрэһэн нютагта эмнигүүдые дэлһэдэжэ ябаһан шэнгеэр hанагдана.

Хорёодхон наһан хүрэтэрөөл бэшэжэ үрдиһэн шүлэгүүдэйнгээ ном боложо гарахые залуу поэт хараагүй. Нёдондо Буряадай номой хэблэл «Шүдэрлэгдэһэн сахилгаан» гэжэ согсолбориниень хэблэжэ гаргаа hэн.

Мүнөө жэлдэ Москвагай «Современник» гэжэ хэблэлээр тиимэл нэрэтэйгээр номынь*) гараба. Тэрэниень поэт Мэлс Самбуев согсолон бүридхөө. Тиихэдэ түрүүшынь ном соо оронгүй үлэһэн шүлэгүүдһээнь оруулагдаһаниинь ехэ hайн байна.

Намжил Нимбуев ород хэлэн дээрэ шүлэгүүдээ бэшэдэг байгаа. Гэбэшье Москвада гараһан номдонь «буряадһаа оршуулга» гэһэн тодорхойлолго үгтэһэн байна. Юундэ тиигдээ юм, мэдэхын аргагүй.

Гадна Намжил Нимбуев ородоор шүлэг бэшэхэһээ гадна, буряад поэдүүдэй шүлэгүүдые ород хэлэн дээрэ оршуулдаг байгаа. Жэшээнь, эсэгынгээ — поэт Шираб Нимбуевай шүлэгүүдые оршуулһаниинь яһала зохидхонууд байгаа hэн. Тэрэ оршуулгануудынь 1973 ондо Новосибирск хотодо гараһан «Совет Буряадай поэдүүд» гэһэн ном соо толилогдоо.

Намжил Нимбуев богонихон наһа эдлэбэшье, горитой юумэ хэжэ үрдиһэн юм. Зүжэгүүдые бэшэдэг байгаа. Нэгэ үйлэтэй зарим зүжэгынь «Репертуарна хуудаһанда» гараа hэн.

Намжил Нимбуев ехэ юумэ уншаһан, эрдэмтэй хүбүүн байгаа гэжэ шүлэгүүдыень уншахадаа мэдэхээр. Шүлэгүүдынь тон лэ өөрын маягтай. Рифмэ гээшые үсөөн хэрэглэдэг байгаа. Юрэнхы дээрээ доторой шанга ритмтэй, «сагаан шүлэгүүдые» бэшэдэг hэн.

Будь у меня голос,
Атласный, гортанный,
Словно гарцующая
На цепочках сабля,
Пел бы о бурятках,
Коричневых, как земля,
Об алых саранках,
Сорванных на скаку,
О пылающем солнце
Запутавшемся в
ковылях...
Эх,
Будь у меня голос!

Жэбжышэтэр томогдоһон дээһэн уялаа шэнги эршэтэй мүрнүүд бэшэ гү? «Газар шэнги хүрибтэр шарайтай буряад эхэнэрнүүд» тухай хэлэхэдэнь хүдөө нютагай малшадай, hаалишадай, таряашадай дүрэ нюдэндэ харагдаадхина. Теэд поэт тэдээн тухай сэхэ хэлэнэ бэшэ ха юм.

Юрэдөөл, эхэнэрнүүд тухай, басагад тухай бэшэгдэһэн шүлэгүүдынь сэдьхэлэй дулаахан ольһотой. «Түрэл нютагтаа» («В родном улусе») гэһэн шүлэгынь иигэжэ эхилнэ:

Здесь женщины смуглы —
Они в долинах целовались
с солнцем.
В них молоко томится,
Мечтая жизнь вскормить.

Залуу поэт үсөөхэн үгөөр ехэ юумэн тухай хэлэжэ шадана:

О родина,
Лишь гляну на тебя —
Моя песня умолкает
смущенно.

Оройдоо гурбан лэ мүр. Теэд хэды ехэ бодол багтааһа гээшэб!

Табан мүртэй шүлэгүүдынь hонин байна.

Придумать бы длинную
песню,
Идя за стадами,
Всю жизнь ее петь —
До самой могилы,
Потомкам в наследство
оставить, —

гэжэ поэт бүхэнэй бодожо ябадаг бодолые Намжил иигэжэ гаргаһан байна.

Сегодняшней ночью
Приснился мне смуглый
предок.
Он пел в изголовье
гортанные песни
И с жалостью щупал
мои
Прямые, оглоблями, ноги.

Энээхэн табан мүр соо баһал ехэ бодол багтанхай. Үнэхөөрөөшье, эмээл морин дээрэ наһаяа үнгэргэһэн элинсэгүүднай мүнөө hөөргөө бодохо жэшээтэй гээшэ haa, мүнөөнэй залуу хүбүүд, басагадай өөһэдынь үеын хүнүүдһээ тад ондоо болоһые обёоржо, ойлгожо ядаха ёһотой.

10000 хэһэгтэйгээр хэблэгдэһэн ном үргэн ехэ Росси соогуур таража, Намжилай өөрсэ янзын шүлэгүүд поэзидэ дуратайшуулые hонирхуулжа, тэдэнэй сэдьхэлдэ удаан хадуугдажа, Буряад орон тухайдамнай hайхан бодол түрүүлэг лэ.

Ц. ДОНДОГОИ.

*) **Намжил Нимбуев. «Стреноженные молнии». Стихи. «Современник», М., 1975.**

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

Анхаралаа хандуулжа магад

Бидэнэр, Улаан-Үдын үндэр наһатайшуулай ба инвалидуудай байшанда ажаһуугшад, нэгэ иимэ ушарһаа боложо танда хандаха баатай болобобди. Манай байрада табигдаһан радиогой дуугархаяа болиһоор хахад hараһаа дээшэ саг үнгэрбэ. Хайшан гэһыень, яажа мэдэхэбибди даа. Дэлхэй дээрэ, республика соо боложо байһан hонинуудые үдэр бүри шагнажа байдаг бидэнэр, радиогүй болоходоо, «шэхэ дүлии, нюдэ балай» шэнги болошообди. Энээн тухай директортэ хэдэ дахин хандаа hэмди, теэд тэрэ анхарнагүй.

Газетын хуудаһанда энэ заахан бэшэгэймнай толилогдобол, директор энэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулжа магад hэн ха.

Д-Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

Батарей хаанаһаа олохоб?

Һүүлэй үедэ транзисторна радиоприемнигуудай олоор наймаанда гарадаг болоһониинь ехэ hайшаалтай. Теэд тэдэнэй батарейнүүд болзоройнгоо хүсэхэдэ, транзисторнуудай миил гэрэй шэмэг болоод байхадань гэмшэхээр.

Приемнигтоо батарей худалдан абаха гэжэ Закаменскын бүхы магазинуудаар ябаад олоогүйб. Зүгөөр Улаан-Үдэдэ өөрынгөө хэрэгээр ябахадаа олохоб гэжэ найдаһамни, эндэшье үгы байгаа. Тиигээд байхадань батарей хаанаһаа олохоор гээшэб? Энэ асуудалда хэн харюу үгэхэб?

Б. ШОЕНОВ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

Болгарийн Арадай Республикада Советскэ Союзай туһаламжагүйгөөр баригдаһан промышленна предприятинуудые олохонь бэрхэтэй юм. Индустриальна томо барилгануудые эндэ хоёр ороной мэргэжэлтэд хамтадаа бүтээдэг заншалтай болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Рус городтохи лимоной кислота гаргадаг шэнэ заводой цех соо. Энэ завод Латвиин ССР-эй заводой инженернүүд болон техническэ мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар бодхоогдоһон юм.

ТАСС-ай фотохронико.

ЧЕХОСЛОВАКИ. Энэ зураг дээрэ Банска-Бистрицэдэхи заводто цемент ашалгын үе харуулагдана. ЧССР-тэ үдэр бүри үргэдэжэ байгаа барилгада энэ үнэтэ материал бүри ехээр хэрэглэгдэнэ. Энэ зорилгые шиидхэхын түлөө орон дотор шэнэ заводууд баригдажа, хуушан заводууд шэнээр hэльбэн заһагдана.

ЧТК — ТАСС-ай фото.

АЖАЛЛАХАДА, АМАРХАДА АЯТАЙ

Аяма халуун үдэр. Отторгойдо нэгэшье үүлэн үгы. тэнгэри ямар нэгэн сайбар үнгэтэй болоһон мэтээр харагдана. Һүүлэй хоёр үдэр ороһон бороогой үнаар ундаһан куузикүгай поли дээрэ хэдэн арбаад эдиршүүл. Тэнсэлгүй халуун энэ үдэр тэдэнние хэн поли дээрэ гаргааб?

Шүгын захада ута байшан харагдана. Газаань үндэр баханын оройдо улаан түг үргэгдэнхэй. Энэ хадаа Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулиин һурагшадай үйлэдбэриин бригадын ажалай ба амаралтын лагерь болоно. Энэ лагерьта 50 гаран үхибүүд байрладаг. Эдэнэр 60 гектар талмайда куузику ургуулжа байна. Һурагшад куузику өөһэдөө тарияд, ехэ ургаса абаха гэжэ зоригжон, мүнөө үедэ тон оролдосотойгоор талмай дээрэ рахи буртаг ногоо түүжэ, зурууд дээрэхи үлүү ургамал ходолжо байна. «Хоёр үдэр бороо орожо, һурагшадай ажал һаатаа. Наранай ингааһан энэ үдэр һурагшад айхабтар эдэбхитэйгээр ажалдаа гараа», — гэжэ бригадын хүтэлбэрилэгшэ, биологиин багша М. Е. Варфоломеева хөөрэнэ.

Һурагшадай үйлэдбэриин бригадын совет түрүүлэгшэ Света Цыренжаповатай уулзабаб. Ажал хүхюутай, зунай амаралта тухай Света дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Тэрэ өөрөө энэ жэлдэ арбадахи классаа ороо. Үйлэдбэриин бригадада хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ.

— Үдэрөө 12 час болотор ажал хэдэгбди. Үдэһөө хойшо элдэб һонин наадан болодог. Үгышье һаа нуурай эрье ошоодогбди. Заримдаа үдэшэлэн кинодо машинаар бидэниие абаашадаг, — гэжэ Света хөөрэнэ. — Бригадамнай 6 звеноһоо бүридэнэ. Звено бүхэндэ 8—13 хүн тоологдоно.

«Уданшьегүй ажалаа дүүргэһэн һурагшад ерэбэ. Энэ үдэр повар болон басагадайнгаа шанаһан эдеэ магтажа байгаад эдеэлбэд.

Энэ үдэр үдэһөө хойшо талаан хонгой дүн гаргагдаба. Тома Куроченкын хүтэлбэрилдэг гурбадахи звено нэгэдэхи һуури гараба. Эдэнэр һайн шанартайгаар ехэ талмайн буртаг ногоо сэбэрлээ. Тиимэһээ тэдэнэр нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Звено хоорондын социалис мүрысөөнэй шалгарагшадые шагнаһанай һүүлээр дуу хатарай конкурс эмхидхэгдэбэ. Эндэ 1-дэхи, 4-дэхи звеногойхид бэрхэ дуушад байһанаа харуулба.

Һурагшад тухай агитбригада эмхидхэгдэһэн. Һаяхан тэдэнэр галуунай фермын хүдэлмэрилэгшэдтэ ошожо, концертээ харуулһан, галуушадай ажал хүдэлмэритэй танилсаһан байха юм. Һаядаа Түгнын дунда һургуулиин һурагшадай үйлэдбэриин бригадатай хоорондоо социалис мүрысөөн эмхидхэгдэһэн.

— Бидэнэр эндэ ажал хэжэ, амарха зуураа, баһа һургуулидаа үзэһэн юумэеэ дабтанабди. Растениеводствын хэшээлдэ үзэһэн олон юумэеэ эндэ бодото дээрэнь харанабди. Үрэһэнэй шанар шалганабди, буртаг ногоонай үндэһэ, хүрьһэнэй химическэ шэнжэлгэ хэнэбди. Тиихэдэ черчениин, физикын урогуудта үзэһэн юумэеэ эндэ дабтанабди. Звено бүхэнэй участогой түсэб зуранабди, — гэжэ 4-дэхи звеноэ даагша В. Унагаева хөөрэнэ.

Шүгын эрьедэ һуурижаһан ажалшад ба амаралтын лагерьта ерэһэн эдиршүүл хүдэлмэриингээ дүнгүүдые шадалайнгаа зэргээр түрүүлжэ колхоздоо туһа хүргэнэ.

Б. БАТОЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Бригадир Света Цыренжапова. 2. Наадаһай үедэ. 3. Һурагшад поли дээрэ.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ТОБШОХОНООР...

Һүүлэй хоёр үдэр соо болоһон уласхоорондын ба бүхэсоюзна ехэ ехэ мүрысөөнүүд тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд нигэжэ мэдээсэнэ:

ТАМАРАЛГА. Колумбида боложо байһан дэлхэйн чемпионадай нэгэ тамаралгын үедэ ГДР-эй спортсмен басагад дэлхэйн хоёр рекорд тогтообо. Юрын аргаар 4x100 метрэй эстафетэдэ эдэнэр 3 минута 49,37 секунда саг харуулжа, илаһан байна. Түрүүлэн старт абаһан Корнелия Эндер 100 метрэй зайда өөрынгөө рекорд шэнэлбэ — 56,22 сек. Совет команда СССР-эй рекорд шэнэлһэн байха юм — 4.00,67 мин. Харьковай тамарагша Наталья Попова баттерфляй гэжэ аргаар 200 метртэ тамархадаа, ороной шэнэ рекорд тогтоогоо — 2.18,31 мин.

ГДР-эй спортсменкэ Франк Пфюгце 1500 метртэ мүрысэхэдөө. 800 метртэнь Европын рекорд шэнэлбэ. Тэрэ энэ зайе 8.27,95 минута соо гаталһан байха юм.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Олимпиадын урда тээхи недели Монреальда боложо байна. Югославиин спортсмен Ненад Стекач энээндэ хабаадахадаа, Европын үнинэй рекорднуудай нэгые шэнэлбэ. Тэрэ 845 сантиметр утые харайгаа.

СПАРТАКИАДА. Үһан доогуур тамаралгын спортын зүйлнүүдээр СССР-эй арадуудай зунай VI спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөн Киевтэ боложо байна. Түрүүшын үдэр дэлхэйн гурбан рекорд тогтоогдобо. РСФСР-эй түлөөлэгшэ Т. Антонова хүлдөө ласта үмдөөд, 800 метрые 8 минута 02,6 секунда соо гаталаа. Россин Федерациин түлөөлэгшэ А. Каразаев энэ зайе 6 минута 57,8 секунда соо тамарһан байна. Ленинградай түлөөлэгшэ В. Андреев ластаар 400 метрые 3 минута 25,5 секунда соо гаталжа, илаһан байгаа.

ШАТАР. Амстердамда болоһон уласхоорондын ехэ мүрысөөндэ Югославиин гроссмейстер Любомир Любоевич илаба. Тэрэ 9,5 очко абаа. Сергей Макарычев (СССР), Ханс Бем (Голланди), Ян Смейкал (Чехословаки), Ласло Сабо (Венгри) гэгшэд тэрээнһээ хахад очкогоор гээгдэжэ, удаадахи һууринӯудта гараһан байна.

ФУТБОЛ. СССР-эй чемпионадай амаралтын үдэр болоһон мүрысөөнэй дүнгүүд иимэ: «Пахтакор» — «Черноморец» — 2:1, «Динамо» (Москва) — «Зенит» — 1:1, «Динамо» (Киев) — СКА — 2:0, «Динамо» (Тбилиси) — «Карпаты» — 1:0, «Днепр» — «Арарат» — 1:0.

Урда үдэрынь Москвагай «Торпедо» Ворошиловградай «Заряе» 2:1 тоотойгоор шүүһэн байгаа.

ХОККЕЙ. Мүльһэн дээрэ наадагдадаг хоккейн уласхоорондын лигиин конгресс Швейцариин Гштад хотодо боложо, 1976 онһоо дэлхэйн чемпионадуудта профессионалнуудай хабаадалсадаг болохо гэһэн шиидхэбэри абаба.

Эндэ Г. Собецки (ФРГ) ЛИХГ-гэй шэнэ президентээр һунгагдаа. Ахерн ЛИХГ-гэй хүндэтэ президент болоһон байна. Старовойтов ЛИГХ-гэй гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүнээр үшөө дахин һунгагдаба.

БАСКЕТБОЛ. СССР-эй суглуулагдамал команда үнгэрэгшэ субботодо Ленинград хотодо түбинүүд хоорондын кубогта хүртэхын түлөө түрүүшынгээ нааданда Мексикын командатай уулзахадаа, 97:78 тоотойгоор шүүһэн байна.

СССР-эй нэгэдэхи суглуулагдамал командын баскетболист басагад амаралтын үдэр Москвада наадахадаа, 5-дахи илалтаяа түйлаба. Энэ удаада тэдэ Японой суглуулагдамал командые 76:64 тоотойгоор шүүһэн байна. Тиигэжэ эдэнэр мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлээ. СССР-эй залуушуулай суглуулагдамал команда Болгариин түлөөлэгшэдые 69:56 тоотойгоор шүүжэ, хоёрдохи һуурида гараба. Манай эдиршүүлые 62:57 тоотойгоор илаһан Польшын команда гурбадахи һуури эзэлээ. Москвагай эдир баскетболистканууд дүрбэдэхи һуурида гараһан байха юм.

АВТОМОБИЛЯАР УРИЛДААН. Картингаар социалис оронуудай «Эб найрамдалай ба хани барисаанай» кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөнэй хоёрдохи шата Москвада болобо. Совет спортсмен Михаил Рябчиков илаа. Венгриин, Болгариин, ГДР-эй, Польшын, Чехословакиин, СССР-эй спортсменүүд мүрысөөндэ хабаадаба.

(ТАСС).

ХААНАШЬЕ БАРИЛГА

Һүүлэй үедэ Хүрбын совхоздо шэнэ барилганууд һубарилдан бодоно. Тээгдэ тосхонһоо зүүлжээ 7 модоной газарта оршодог. Бэлшэр гэжэ нютагта шахан таргалуулагдаха 200 үхэрэй шулуун байра бариигдаа. Энэ шухала барилгада үндэр наһатай пенсионернүүд Д. Баранзаев, Г. Доржиев болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тиихэдэ 320 хүнэй һууритай һургуулиин хоёр дабхар байшан Тээгдэдэ баригдажа байнхай.

Иигэжэ тус совхозой барилгашад тосхоноо улам болбосон түхэлтэй болгохо зорилготойгоор хаба шадалаараа хүдэлнэ.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хоринн аймаг.

СУВОРОВЕЦ БОЛОХО— ХҮНДЭТЭЙ ХЭРЭГ

Улаан-Үдын 19-дэхи дунда һургуулида ошожо, һурагшадтай, багшанартай хөөрэлдэһэн байнаб. «Хайшан гэжэ суворовец болохоб? Ямар хүн суворовско училищида һураха эрхэтэйб?» гэһэн асуудалаар олохон эдиршүүл һонирхоо һэн. Тэдэнэрэй эрилтэдэ тобшо тэдыгээр харюусаха хүсэлэнтэйб.

Эдиршүүлэй энэ асуудалаар һонирхоһоннинь намда ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, тэдэнэрэй хубсаһа үмдөөд, сэрэгэй ёһоор бэе бэеэ тоб байса амаршалдаг хүбүүдые харахадаа, тэдэнэр атаархадаг байна бшуу.

Эдиршүүл, суворовско училищинуудта хүбүүдые абаха шэнэ дүрим һаяхан баталагдаба. Энэ дүримэй үндэһөөр суворовецуудай һуралсал, тэдэнэрые хүмүүжүүлгэ һайжаруулагдаа. Училищида һураха болзор урданайхидаал адли — хоёр жэл зандаа үлөө. Энэ хугаса соо суворовецууд 10-дахи классай программые һайнаар, гүнзэгыгөөр шудалхаһаа гадна, сэрэгэй бэлэдхэл гараха байна.

Наймадахи класс һайнаар дүүргэһэн, бэеынгээ элүүр энхын талаар училищида һуража шадаха гэжэ тоологдоод, шэлэгдэн абтаһан кандидадууд училищида орохо шалгалта бариха болоно. Тиихэдээ тэдэнэр урданайхидал адли хоёр предмедээр бэшэ, харин гурбан предмедээр шалгалта бариха юм. Математикаар (бэшэгээр ба сээжээр) ород хэлээр (диктант), физикээр (сээжээр).

Бүхы предмедээрээ эрхимээр наймадахи класс дүүргэһэн кандидадуудые оролтын шалгалтагүйгөөр мүнөө училищида абахаяа болёо. Училищиин начальнигай заабаряар отличнигууд бэшэгээр гү, али сээжээр нэгэ шалгалта бариха ёһотой. «Таба» гэһэн сэгнэлтэ абаһан хүн училищида ороо гэжэ тоологдохо. Хэрбээ «гурба» гү, али «дүрбэ» гэһэн сэгнэлтэ абабал, бусад кандидадуудтай адли бүхы гурбан предмедээр шалгалта бариха болоно.

Үншэн хүбүүд, оронойнгоо холын районуудта, хилын саана сэрэгэй алба дүүргэжэ байһан хүнүүдэй үхибүүд бэеынь элүүр энхэ гэжэ тоологдоод, оролтын шалгалта һайнаар баряад байбал, конкурсһоо гадуур училищида абтаха байна.

Ямар документнүүд хэрэгтэйб?

Нэн түрүүндэ сэрэгэй суворовско училищида абаха тухай мэдүүлгэ түрэлхидынь гү, али тэдэнэрые һэлгэжэ байһан хүнүүд аймагай, городой военкомадаар дамжуулан, сэрэгэй республиканска комиссарай нэрэ дээрэ эльгээхэ ёһотой. Сэрэгэй алба дүүргэгшэдтэшье, гражданска хүнүүдтэшье иимэ гурим тогтоогдоо.

Түрэлхид иимэ документнүүдые мэдүүлгэдээ хабсаруулха зэргэтэй гэбэл: сэрэгэй суворовско училищида һураха, Совет Армиин офицер болохо дуратайгаа мэдүүлһэн һурагшын өөрынь мэдүүлгэ; түрэһэн тухай, мүн наймадахи класс дүүргэһэн тухай үнэмшэлгэ; классай хүтэлбэрилэгшын гү, али һургуулиин директорэй гараа табиһан характеристикэ, (комсомолшууд һаань) ВЛКСМ-эй һургуулиин комитедэй характеристикэ, бэеын элүүр энхэ тухай, сэрэгэй суворовско училищида һуража шадаха тухай военкомадай дэргэдэхи сэрэгэй-врачебнэ комиссиин үгэһэн медицинскэ справка; 3x4 сантиметр хэмжээтэй хоёр фотокарточка; түрэлхидэйнь хүдэлдэг газарһаа гү, али ямар ажалтай байһан тухайнь справка шухала хэрэгтэй болоно.

Эдиршүүл. республиканска военкомадай дэргэдэ кандидадуудые уридшалан суворовско училищида шэлэн абаха байна. Республика сооһоо хэды һурагшадые абаха байнаб, тэды шэнээн кандидадуудые республиканска военкомат эдиршүүлэй дундаһаа шэлэн абаха юм. Сэрэгэй суворовско училищида орохын тулада оролтын конкурсно шалгалта шэлэгдэн абтаһан кандидадуудай бариха тухай түгэсхэлэй шиидхэбэриие дээдэ һургуулинуудай талаар Забайкалиин сэрэгэй округой командалагшын туһалагшын хүтэлбэрилдэг окружной комисси эсэслэн баталха байна. Даажа абаһан хүнэй команда доро шэлэгдэн абтаһан кандидадууд сэрэгэй суворовско училищида августын нэгэн болотор эльгээгдэхэ ёһотой. Оролтын шалгалта августын 1-һээ 15 болотор үнгэргэгдэхэ.

Манай округ гол түлэб Уссурийскын сэрэгэй суворовско училищида кандидадуудые ябуулдаг. Һурахада таатай зохид эрхэ байдал энэ училищида бии юм. Һуралсалай уужам һаруул классууд, спортивна залнууд, библиотекэ суворовецуудай мэдэлдэ үгтэнхэй.

Суворовецуудай юһэдэхи класс дүүргээд байхадань түрэл хизаартаа ошохоор дүшэн табан үдэрэй амаралта үгтэдэг. Нютагаа ошохо, һөөргөө бусаха харгы замын түлөөһэгүй юм. Уссури мүрэнэй эрьедэхи зунай лагерьта эдиршүүл бэшэ сагаа үнгэргэхэ байна. Тэдэнэр эндэ элдэб буунуудые, сэрэгэй дүрим, заабари шудалха, ГТО-гой нормо тушааха, автомадаар буудажа һураха, наранда дүрэхэ, уһанда тамарха, бэе махабадаа хатуужуулха байна.

Һурагшадай арбадахи класс дүүргэмсээрнь Совет Армиин училищинуудай нэгэндэ тэдэнэрые эльгээхэ. Училищи дүүргэхэдэнь сэрэгэй офицерскэ нэрэ зэргэ олгохо байна.

Эдиршүүл! Суворовецууд болохо — хүндэтэй хэрэг. Сэрэгэй суворовско училищида орогты!

А. ГОРЯЧИЙ.

хилын саанаһаа
телефон-телеграф-радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нийтэ Европын зүблөөнэй түгэсхэлэй, гурбадахи шатые үнгэргэлгэ гадаадын хэблэлэй гол анхаралда байһаар. Оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Хельсинкидэхи уулзалга уласхоорондын шахардуу байдал һулаауулха хэрэгэй шэнэ шата болохо гэжэ бүхы газетэнүүд нэгэ һаналтайгаар тэмдэглэнэ.

Уласхоорондын шахардуу байдал һулаауулга мүнөө үеын политическэ оршон байдалай гол тодорхойлхы шэглэл болоно гэжэ Хельсинкидэхи зүблөөн элирхэйлэн гэршэлнэ. Финляндиин ниислэл хотодо болохоёо байһан уулзалга онсо шухала удхаа шанартай хэрэг мүн гэжэ Англиин «Таймс» газетэ мэдээсэнэ. «Хельсинкидэхи зүблөөн социально-экономическа ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанда үндэһэн гүнзэгы хубилалтануудай һүүлэй үедэ боложо байһанай үрэ дүн болоно», — гэжэ Францийн «Юманите» газетэ бэшэнэ.

Замбуулинай эрдэм, техникын талаар Советскэ Союзай түйлаһан асари ехэ амжалтанууд тухай дэлхэйн хэблэл толилно. «Салют-4» гэжэ станциин экипажай амжалтатайгаар Газартаа бусалга», «Совет космонавтикын үшөө нэгэ илалта», «63 сүүдхэ соо замбуулинай дайдада», «Гайхамшаг түйлалта» — гэһэн гаршагууд доро Болгариин газетэнүүд удаан саг соо замбуулинай дайдаар ниидэһэн совет космонавтнууд Петр Климугай, Виталий Севастьяновай амжалтатай һайнаар Газартаа бусаһан тухай мэдээсэнэ. Совет космонавтикын амжалтанууд бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр мэдэрэгдэжэ байна. Энэнь элдэб оронуудай эрдэм наукада туһа хүргэнэ, бүхы арадуудта алба хэнэ.

Кубын национальна һайндэрые — Монкада гэжэ казармые эзэлһэн баатаршалгата добтолгын 22 жэлэй ойе Гаванын газетэнүүд үргэнөөр тэмдэглэнэ. Санта-Клара хотодо болоһон олониитын митинг тухай, Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын Премьер-Министр Фидель Кастрын тэндэ үгэ хэлэһэн тухай «Гранма» газетэ бэшэнэ.

Португалидахи байдалда гадаадын хэблэл гол анхаралаа хандуулһаар. Фашизм, хархис хүсэнүүд, монополис капитал ба ехэ газар эзэмдэгшэд Португалиин революциин гол дайсад болоно гэжэ «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ. Революциие хамгаалхын тула шухала хэмжээ абаха хэрэгтэй.

(ТАСС).

ХЕЛЬСИНКИ

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ШАТЫН УРДА ТЭЭ

ТАСС

35 гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгые угтуулан, Финляндиин ниислэл хотодо һүүлшын бэлэдхэл хэгдэжэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев СССР-эй делегацие толгойлхо гэһэн мэдээсэл эндэхи хүн зоной анхарал татаһан, эдэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ омогорхол баяр түрүүлһэн байна.

Нийтэ Европын зүблөөе амжалтатайгаар дүүргэлгэ нэгэ үеын хүнүүдэй ажабайдалда дэлхэйн ехэ дайнай хоёр дахин тохёолдоһон түбиин түүхэдэ шэнэ хуудаһа нээхэ байна. Политикын, экономикын, эрдэм наукын ба соёл культурын асуудалнуудаар удаан болзорто харилсаа холбооной бата үндэһэ һуури табихын тула Европын бүхы оронуудай хүтэлбэрилэгшэд түрүүшынхеэ столдо хамтааран һуужа хөөрэлдэхэнь.

Һүүлэй үедэ уласхоорондын шахардуу байдалай һуларһанай, амгалан гуримаар зэргэ оршохо, али алинда ашатай туһатай харилсаа холбоо тогтоохо гол ёһонуудай үндэһөөр гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай һайжарһанай ашаар энэ зүблөөн зарлагдаха аргатай болоо.

Түгэсхэлэй документ бэлдэхын тула зүблөөндэ хабаадагшад ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаһан байна. Делегацинуудай оруулһан элдэб дурадхалнуудые бүхы талаарнь зүбшэн хэлсээ.

Түгэсхэлэй актын эсэсэй текстые бэлдэлгэдэ Советскэ Союз, аха дүү социалис оронууд ехэ хүсэ гаргаһан байха юм.

Европодо бата эб найрамдал хангаха, бүхы оронуудай хоорондо харилсаа тогтоохо гэһэн һанал бодолые дэлхэйн олонхи гүрэнүүд, үргэн нийтэ арад зон эдэбхитэй халуунаар дэмжэһэн байна.

БОНН

ФРГ-гэй бундестагта

ТАСС

ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Геншер бундестагай онсо яаралтай заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нийтэ Европын зүблөөн тушаа правительственна мэдүүлгэ хэһэн байна.

Зүблөөнэй дүнгүүдые һайшааха гэһэн шиидхэбэри правительствамнай абаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Тиин нийтэ Европодо аюулгүй байдал хангаха, харилсаа холбоо тогтоохо гээшэ манай политическэ хараа бодолой, ажал ябуулгануудай гол темэнь байһаар. Советскэ Союзтай, Польшотой, ЧССР-тэй договорнуудые, ГДР-тэй харилсаагаа һайжаруулгын үндэһэ һуури тухай договорые баталжа, шахардуу байдал һулаауулха хэрэгтэ ФРГ ехэ нүлөө үзүүлээ. Геншерэй хэлэһэнэй ёһоор, энэ зүблөөн шахардуу байдал һулаауулжа, манай түбидэ эб найрамдал хангаха шэнэ арга нээхэ байна.

ЛИССАБОН

ПОРТУГАЛИИН КОМПАРТИИН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Португалиин үргэн нийтэ арад зон Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнтэй холбоо барисаа тогтоон, июлиин 18—19-дэ хархис хүсэнүүдэй добтолгодо шанга харюу сохилто үгэһэн байна. Тиигэжэ орон доторхи революционно хубилалтануудые саашаданьхүгжөөжэ шадаха байһанаа арад зон, Зэбсэгтэ хүсэнүүд харуулаа гэжэ, Португалиин Компартиин ЦК-гай Политкомиссиин эндэ тунхаглагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Орон доторхи мүнөөнэй байдал үргэн нийтэ арад зоной дунда хүндэтэй байха гүрэнэй захиргаание, правительствые байгуулха гэһэн зорилго революциин урда табина. Иимэ засаг захиргаан, правительство гүрэнэй эмхи зургаануудта жаяг журам сахижа, арад зоной ба Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй аша туһые хангажа шадаха зэргэтэй. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй ассамблейн сесси дээрэ эмхидхэлэй асуудалнуудаар абтаһан шиидхэбэринүүд гол шухала удхатай энэ зорилгые бэелүүлгэдэ нүлөөлхэ ёһотой гэжэ Компартиин мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Португалиин революциин түйлалтануудые хамгаалһанай, бэхижүүлһэнэй ашаар мүнөөнэй хүшэр бэрхэшээлтэй байдалһаа гараха ёһотойбди гэжэ ПКП тэмдэглэнэ. Экономикодо гүрэнэй сектор байгуулагдаха, элдүүрилжэ байһан хүнүүдтэ помещигүүдэй газар дамжуулагдан үгтэхэ зэргэтэй. Энэл даа, социализм тээшэ зам нээһэн алхамууд.

Монополидо эсэргүү ябуулгануудые үнгэргэхын түлөө ПКП тэмсэнэ. Эдэ бүгэдэ ажалшадай аша туһые сахин хамгаалжа. революционно үндэһэн хубилалтануудые хэлгэдэ нүлөөлхэ байна.

Революциие хамгаалхын тула шухала хэмжээнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэй гэжэ Португалиин Компарти тэмдэглэнэ. Фашизм, хархис хүсэнүүд, монополис капитал, ехэ газарай эзэд Португалиин революциин гол дайсад зандаа байһаар.

Демократическа эрхэ сүлөө хангахын түлөө, орон дотор демократическа байгуулалта тогтоохын түлөө, социализм тээшэ зам нээһэн үндэһэн хубилалтануудые хэхын түлөө тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлээ бэхижүүлхыень Компарти уряална.

Хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай нэгэдэлые, ёһотойл бүхы демокрадуудай, тэрэ тоодо коммунистнууд ба социалистнуудай, католигууд ба атеистнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ ёһотойбди. Арад зоной болон ДВС-эй холбоое бэхижүүлхэ шухала гэжэ Португалиин Коммунис партиин мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

БОНН

В. Брандтын мэдүүлгэ

ТАСС

Гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар түгэсхэлэй шатынь Хельсинкидэ үнгэргэгдэхээ байһан аюулгүй байдалай ба харилсаа холбоонуудай асуудалнуудаар нийтэ Европын зүблөөе амжалтатай һайнаар дүүргэлгые СДПГ-гэй түрүүлэгшэ В. Брандт һайшаагаа.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нийтэ Европын зүблөөнэй дүнгүүдые һамбаашалан, социалис оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха гэһэн али бүхы һэдэлгэнүүдые һэргылэн зайсуулха шухала гэжэ СДПГ-гэй түрүүлэгшэ мэдүүлбэ.

ПЕКИН

КНР-һээ хэм эл одон табигдаба

ТАСС

Газарые тойрон дабшадаг гурбадахи хэмэл одон Хитадһаа табигдаба гэжэ эндэ мэдээсэгдэбэ. Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, хэмэл одон Газарай нюрууһаа эгээл саада захань (апогей) — 464 километртэ, Газарай нюрууһаа эгээл наада захань (перигей) 186 километртэ ниидэнэ. Замайнь һөөлжүү — 69 градус, 91 минута соо Газарые тойрон дабшана. Хэмэл одоной хэды килограмм шэгнүүртэй байһаниинь, тэрээн дээрэ ямар аппаратурын тодхогдон табигдаһаниинь Синьхуа агентствын мэдээсэл дотор хэлэгдэнэгүй.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Амжалтын түлхюур — эмхидхэлһээ» — «Правда Бурятиин» ба хүдөө бэшэгшэдэй рейдын материал. «Таряа хуряалгада — гүйсэд бэлэдхэл» — А. Стрелковой статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Загаһанай колхозуудай нөөсэнүүд. Тэдэнэр яажа ашаглагданаб?» — Г. Болдогоевой статья. Т. Ивановагай статья. «Ажалай охин соо ажабайдал» — И. Николаевай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Ёһо заншалнуудтаа үнэн сэхэ байха».

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Шанда хүртэһэн фильмүүд». Телевизионно фильмүүдэй бүхэсоюзна харалгаһаа. 11.00 — М. Глинка «Неоконченная соната для альта и фортепьяно» (үнгэтэ). 11.20—11.30 — Забһарлалга. 11.30 — Үхибүүдтэ фильмүүд. «Неразлучные друзья» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Түүдэг». 13.30 — Литературна уншалга (үнгэтэ). 14.00 — «Мүнөө сагай эрдэм наука». 14.30 — «Даурия» — кинофильм (2-дохи сери, үнгэтэ). 16.00 — Концерт (үнгэтэ). 16.55 — Мэдээсэлэй программа. 18.30 — Концерт. 19.00 — 19.10 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.10 — «Ажалай эстафетэ». 19.30 — Һүүлэй һонин.

«Орбита». 19.40 — «Мүнөө сагай эрдэм наука». 20.10 — «Даурия» — кинофильм (2-дохи сери, үнгэтэ). 21.30 — И. Богачев дуулаха (үнгэтэ). 22.00 — Агаарай долгин дээрэ «Залуу наһан». 22.30 — А. Пушкин, «Медный всадник». 23.00 — Концерт (үнгэтэ). 24.00 — «Хельсинкидэ зарлагдаһан нийтэ европейскэ зүблөөн».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.10 — «Дэлхэйн арадай уран бэлиг».

Улаан-Үдэ. 19.40 — Телевизионно һонин. 19.55 — «Түүдэг» — телевизионно журнал (буряадаар). 20.25 — «Дуунтай уулзалга» (буряадаар).

УНШАГШЫН һонирхохо байхат

ХАШАРҺА МҮНГЭ ХӨӨРЭНЭ...

ХОЁР МЯНГА шахуу жэлэй туршада Литвагай газар дайда соо хүн зоной хэрэглэжэ байһан элдэб янзын хашарһа мүнгэнүүд Каунасай түүхын музейдэ табигдаба. Балтиин далайн оршондохи угсаатан ород Россин, Европын ба Дундада Зүүн зүгэй оронуудай арадуудтай худалдаа наймаанай, экономическа харилсаагаа үргэнөөр хүгжөөжэ байһан тухай эндэ табигдаһан хашарһа мүнгэнүүд хөөрэнэ.

Сулгы мүнгэн, пружина дүрсэтэй мүнгэн хашарһа, Киевэй ба Новгородой ... тай түмэр мүнгэн, араб ... мүнгэнүүд. Скандинавиин ... гүүд эндэ табигдаһай.

Дундуур зуун жэлнүүдэй үеын Литвагай агуехэ ... жествын хашарһа ... ородой газарай, Нидерланд, Римэй нангин империин, Пруссиин ба бусад олон гүрэнүүдэй мүнгэнэй суглуулбари олоной анхарал татана, ... хол үүсхэнэ.

Түрүүшын пролетарска революциин үедэ, 1918—... онуудта Литвада хотонуудта ба уездүүдэй ревкомууд бии болгоһон мүнгэнүүд, Россин Федерациин түрүү... хашарһа мүнгэнтэй эндэ ... шод танилсаха байна.

ХҮЛЕЭГДЭЭГҮЙ ХОЙШОЛОН

ТОКИОГОЙ Синдзюку районой захиргаанай шэнэ ... тэ 200 гаран метр үндэртэй ... байшан гэр баригдаба. ... табадахи гэрэй барилга ... жэ байна. Газарай хүдэлгөөнэй хараада абажа, архитекторнууд, инженернүүд бүхы ... хэһэн байна. Гэбэшье энэ ... байгаали дураа гүтаха ... наа мэдүүлбэ. Мүнөө ... шангаар хүрилгөөлэн эшхэрһэн байшан гэрэй оройе ... нуудай гариагүүдые хүү ... жа хаяна. Хүнэй малгайнууд барижа ябаһан шүхэрнүүд, таагдажа байһан хубсаһа ... нар шанга һаллиар үлеэлгэ ... хүү татагдан хаягдадаг бай... 150—200 метр үндэртэ агаар ... урасхалда иимэ байшан ... нүүд һаалта хэдэг байна.

БАМБА СЭСЭГ ТАРИГДАНА

УЛАСХООРОНДЫН эхэнэрнүүдэй жэлэй хүндэлэлдэ Болгариин хэмжээгээрээ хоёрдохи хото — Пловдивта бамба сэсэгэй парк нээгдэбэ. Хотын комсомолой эмхи тэрэниие шефтэ абаа. Залуушуулай бригаданууд үдэр бүри эндэ ерэжэ, буртаг үбһыень түүдэг, уһалжа байха юм. Байгша оной ... тын 8-най байдалаар Пловдив хотодо 155.589 эхэнэрэй ... һууҗа байһан дээрэһээ эдэ ... сэгэй эшэ эндэ түрүүлэн ... гагдаа. Саашадаа эндэ тариг... даһан бамба сэсэгүүдэй ... 500 мянгада хүргэгдэхэ.

ХУЛГАЙЛҺАН ЮУМЭ ХУДАЛДАЖА БАЯЖАНА

ХУЛГАЙЛҺАН юумэеэ ху... далдажа баяжаха ябуулга США-да олзотой хэрэг болоһон хой гээд «Нью-Йорк таймс ... гээзин» гэжэ американ журнал һаяхан бэшэбэ. Һүүлэй бариманууд ёһоор, жэл бүри ... дотор 15 миллиард долларай эд бараан хулгайлагдадаг ... на. Транзисторнууд, бишыхан телевизорнүүд, искусствын ... хёолнууд, хүнгэн автомобилиуд ба бусад эдлэл хэрэгсэлнүүдые хулгайлна. Эдэ бүгэдые дэлгүүр дээрэ гаргагдажа ... далдагдадаг байха юм. ... лэдэхи научна түбэй мэдээнэй ёһоор, хулгайлагдадаг эд бараанай 67 процентнь ... са бэшэ магазинуудта табидажа худалдагдадаг. Нью-Йоркдо жэлдээ 2 миллион долларой сэнтэй юумэн ... гайда абтадаг юм ха. Жэл бүри эндэ дунда зэргээр 80 мянган автомашина хулгайлагдадаг. Гол түлэб эдэниие задалаад худалдадаг байна.

ЭЛШЭН САИД... РЕСТОРАНДА ХҮДЭЛНЭ

УРДА ВЬЕТНАМДАЙ Тхиеугай хархис захиргааниие унагаагдаһанай һүүлээр тэрэнэй Бонндохи посольство хаагдажа, 48 хүдэлмэрилэгшэнь ажалгүй үлэһэн байгаа. Элшэн сайд байһан Нгуен Фионг Тхиеу бултанһаа түргөөр ажал олжо, хоолойго тэжээхэ аргатай болобо. Тэрэ Франкфурт-на-Майне хотодохи үдэр бүри шахуу ородог байһан ехэ ресторанай эрхилэгшэ болоо. Сонин носхол хэжэ, предприятиин ашые дарщуулхын тула урдын дипломадые ажалда абаабди гэжэ ресторанай эзэн мэдүүлбэ.

(ТАСС).

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефону...

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, ...
Телефоны: редактора 2-54-54, приёмная — 2-5..., зам. редактора — 2-68..., зам. редактора — 2-62..., отв. секретаря — 2-50..., секретариат — 2-66-76, ... делы: партийной жизни 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56..., промышленности и строительства — 2-61-35, ... ского строительства и быта 2-69-58, культуры и школ 2-60-21, писем и селькоров 2-67-81, информации 2-34-05, общественная ... ёмная — 2-56-62, ... бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-00635 Заказ № 004...